

EPISTOLA
S. PETRI,
SECUNDA.

SYRIACE,	ITALICE.
EBRAICE,	HISPANICE.
GRÆCE,	GALLICE.
LATINE,	ANGLICE.
GERMANICE.	DANICE.
BOHEMICE,	POLONICE.

Ex

Dispositione & Adornatione

ELIAE HVTTERI
GERMANI

דְּבַטְרוֹס שְׁלִיחָה
דְּתַרְתִּינִי

קְבֵלְאוֹן א

מַעֲוֹן כִּיפָה עֲבָד וְשְׁלִיחָה
יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ לְאִשְׁד לְקַח
בִּיקָר גִּדְלָנוּ אֶת-אֲמוֹנָה בְּצִדְקָה
אֱלֹהֵינוּ וּמֹשִׁיעֵנו יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ :

SIMON Pietro seruo & Apostolo di Iesus Christo, à quelli che hanno conseguita fede à 'm egual pregio con esso noi, per la giustizia del nostro Iddio e Salvatore Iesus Christo.

2 טִיבֻיָּתָא וְשְׁלָמָא נִסְמָא
לְתַכּוֹן בִּידְעָתָא דְּאֱלֹהֵי
יִשׁוּעַ מְרֻנָּה :

*La gratia e la pace sia moltiplicata
tane la cognition di Dio e del nostro Signor Iesus.*

3 אִיךְ כָּל מַדְעָם עִם חֵילָה
נִאֲלֹהֵינָה לְחַיָּה דְּאֱלֹהֵי
וּדְחִלְתָּא גִּמְלָה לֹו בִּידְעָתָה
דְּקַח בְּשׁוּבָתָא וּבְחֵילָה :

*Si come la sua Divina potentia ci ha
donate tutte le cose che appartengono a la
Vita & a la pietà, per la cognition di colui
che ci ha chiamati per la sua gloria & Vir-
tù.*

4 דְּבִה מְוִחְבָּתָא טְבָתָא
וּמִשְׁמִילִיתָא מִן אֱלֹהֵי
אֲתִיבָהּ לֹו דְּבִהוֹן תְּהִיוֹן
שׁוּבָתָא לְכִנְיָה דְּאֱלֹהֵי
לְמַעַק מִן-עֲבָדֵינָה
דְּחֵילָה דְּבִרְגִתָּא בִּישְׁתָּא
בְּעֵלְמָה :

*Per lequali ci sono state donate le gran-
dissime e pretiose promesse accioche per
queste voi fusse fatti partecipi de la natu-
ra diuina, ritirandous voi da la corrup-
tione che è nel mondo per la concupiscen-
tia.*

5 וּבְהִדְלָה בְּעֵמְלָה
וּבְלֹא-וִתָּא בְּלֵילָה וּבִישְׁמָה
תְּלֹאֵוֹן דְּתַחֲוֹן בְּאֲמוֹנָתְכוֹן
חֵילָה בְּחֵילָה מְדַעָה :

*E Voi mettendo in questo istesso o, ni
diligentia, aggiungete con la vostra fene
virtù, e con la virtù, scientia.*

הַשְׁלִיחַ כְּלִילָה שְׁנִיָּה :

א

מַעֲוֹן כִּיפָה עֲבָד וְשְׁלִיחָה
יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ לְאִשְׁד לְקַח
בִּיקָר גִּדְלָנוּ אֶת-אֲמוֹנָה בְּצִדְקָה
אֱלֹהֵינוּ וּמֹשִׁיעֵנו יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ :

*SIMON Pedro seruo y Apostol de Iesus el
S Christo, à losque auery alcançado fe igual-
mente preciosa con nosotros en la justicia de nu-
estro Dios y Salvador Iesus el Christo.*

2 תְּחִנָּה לְכֵם וְשְׁלֹום לְמַדְבָּה
בְּדַעַת אֱלֹהִים יִשׁוּעַ הַמַּשִּׁיחַ
אֲדָנֵינוּ :

*Gracia y paz hos sea multiplicada en el co-
nocimiento de Dios y de nuestro Sennor Iesus :*

3 בְּאִשְׁד חֲנוּ אֲוִתְנוּ אֱלֹהִים
בְּכּוֹחַ כָּל-צְדִיקָנוּ לְחַיָּה וּלְדִרָה
אֶת-אֱלֹהִים בְּדַעַת תְּקוּרָה
אֲוִתְנוּ בְּכָבוֹד וּבְבוֹרָה :

*Como todas las cosas que pertenecen à la
vida y à la piedad, nos son dadas de su diuina po-
tencia, por el conocimiento de aquel que nos ha
llamado por su gloria y virtud.*

4 אִשְׁד בָּם גִּתְנוּ לָנוּ בְּתַחֲנָה
אֶת-דְּוִלֹת וִיקָרוֹת מִכָּל אִשְׁד
בְּאֱלֹהֵי תְהִי חֲבָרִי טְבַע אֱלֹהִים
לְנוֹם מִכְּנִי שְׁחִיתוֹת תְּתַאֲנֶה
אִשְׁד בְּעוֹלָם :

*Por las quales nos son dadas preciosas y gran-
dissimas Promessas: paraque por ellas fueffedes
hechos participantes de la naturaleza diuina, a-
uiendo huydo de la corrupcion que està en el
mundo por concupiscencia.*

5 וּבִזְמַת הִיָּעֵו בְּכָל-כְּחָכְם
וּבְכָל-מַאֲדָכְם דְּעוֹ וּכְלָכְלוּ
חֵיל וּבְבוֹרָה בְּאֲמוֹנָתְכֶם וּבְחֵיל
בְּבוֹרָה אֶת-דְּעָה :

*Vosotros tambien poniendo toda diligen-
cia en esto mismo, mostrad en vuestra fe virtud y
en la vir tud sciencia.*

ΠΕΤΡΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
καθολικη δὲ τῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΣΙΜΕΩΝ πέτρος δού-
λος καὶ ἀποστόλος ἰη-
σοῦ χριστοῦ, τοῖς ἰσταν-
μοις ἡμῶν λαχόντι πίστιν
ἐν δικαιοσύνῃ τῇ ἡμῶν καὶ σω-
τῆρι ἰησοῦ χριστῷ.

*SIMEON Pierre seruiteur & A-
postre de Iesus Christ, à vous qui auez
obtenu foy de pareill poix avec nous
par la justice de nostre Dieu & Sauueur
Iesus Christ:*

2. Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ
θεοῦ πατρὸς καὶ τοῦ κυρίου
ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

*Grace & paix vous soit multipliee
en la cognoissance de Dieu, & de nostre
Seigneur Iesus.*

3. Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δου-
λευσίας αὐτοῦ πᾶς παρὰ τῆς
δόξης δεδομένης, διὰ τῆς
ἐπιγνώσεως τῆς καλέσαντος ἡμᾶς
διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς.

*Comme ainsi soit que la diuine puis-
sance nous ait donné tout ce qui appar-
tient à la vie & pieté par la propre gloi-
re & vertu :*

4. Δι' ὧν πᾶς μέγιστος ἡμῖν καὶ τί-
μιος ἐπαγγελματικὸς δεσμός, ἵνα
διὰ τῶν ἡμετέρων θείας κεραιῶν
φύσσεως, ὁποθυγόντες ἐν φόβῳ
ἐν ἀντιμύῳ φθονῶς.

*Par lesquelles nous sont donnees les
grandes & precieues promesses, afin
que par icelles vous foyez faits partici-
pans de la nature diuine, effiez eichap-
pés de la corruption qui est au monde
en conuocitise.*

5. Καὶ αὐτὸ τῷ ἰησοῦ ἀποδῶν πᾶ-
σαν περιστάμεναι, ἀπὸ τοῦ
θεοῦ ἐν τῇ πίστι ὑμῶν τῷ ἀρετῇ,
ἐν τῇ ἀρετῇ τῷ γνῶσι.

*Vous donc aussi de meisme y appor-
tans toute diligence, adicutez vertu
par dessus avec vostre foy : & avec ver-
tu science :*

i. Simon

II. PETRI.

CAP. I.

Simon Petrus, servus & Apostolus Iesu Christi, iis qui coequalis nobis. cum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri, & Salvatoris Iesu Christi.

Simon Peter a servant & an Apostle of Jesus Christ / to you which have obtained like precious faith with us by the righteousness of our God and Saviour Jesus Christ.

2. Gratiarum vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei Christi Iesu Domini nostri.

Grace & peace be multiplied to you by the knowledge of God and of Jesus our Lord.

3. Quomodo omnia nobis divinae virtutis sunt, quae ad vitam & pietatem, donata sunt, per cognitionem eius, qui vocavit nos propria gloria & virtute.

According as his godly power hath given unto us all things that pertain unto life & godliness through the knowledge of him that hath called us unto glory and virtue.

4. Per quem maxima & pretiosa nobis promissa donavit: ut per haec efficiamini divinae confortes naturae, fugientes eius quae in mundo est, concupiscentiae corruptionem.

Whereby most great and precious promises are given unto us / that by them we should be partakers of the godly nature in that we flee the corruption which is in the world through lust.

5. Vos autem curam omnem subinferentes: ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam.

Therefore give even all diligence: thereunto: to give moreover virtue with your faith: and with virtue knowledge.

2. S. Petri.

Das I. Capitel.

Simon Petrus ein Knecht vnd Apostel Jesu Christi. Denen die mit vns eben denselbigen theuren Glauben überkommen haben / in der Gerechtigkeit / die vnser GOTT gibt / vnd der Heyland Jesus Christus.

Simon Petrus / Ihesu Christi Dienere oc Apostel. Dem / som haffue lge den samme dyrebar Tro met oss / I den Retferdighed / som vor Gud giffue / oc den Trellere Ihesu Christus.

2. Gott gebe euch vil gnade vnd friede / Durch das erkennniß Gottes vnd Jesu Christi vnsers HERREN.

Gud giffue eder megen Raade oc Fred / forme delst Guds oc Ihesu Christi vor HERRENS bekendelse.

2. Nach dem allerley seiner Göttlichen krafft / was zum leben vnd Göttlichem wandel dienet / vns geschenckt ist / durch die erkennniß / des / der vns beruffen hat / durch seine herzigkeit vnd tugend.

Effterdi at hans Guddommelige Krafft / huad som herer til Liffuit oc Gudelig omgengelse / er oss giffuen i alle maade / formedelst hans Bekendelse / som oss kalledet / ved sin Herlighed oc Dygd.

4. Durch welche vns die theure vnd allergröfsten Verheiffung geschencket sind / nemlich / daß jr durch dasselbige theilhafftig werdet der Göttlichen Natur / so jr flieht die vergengliche lust der Welt.

Formedelst huilcke de dyrebare oc aller sterke Foriettelser ere oss giffue / som er / At i der ved bliffue delactige i den Guddommelige Nature / der som i fly Verdens forgengelige lyst.

5. So wendet allen ewren fleiß daran / vnd reichet dar inn ewrem Glauben tugend / vnd in der tugend bescheidenheit.

Saa gorer al eders flid der til / oc beuifser Dygdelighed i eders Tro / oc i dygdelighed Bestedelighed.

II. S. Petri.

Kapitola I

Simon Petr Kristus Apostol Gejisse Krista: Dem itekij spolu s nami rovně dostali víry v spravedlnosti Boha našeho / a Spasitele Gejisse Krista.

Simon Piotr Sluga y Apostol Jezusow Chrystusow / tym ktorzy otrzymali wiare tak postowna iato y my / przez sprawiedliwosc Boga naszego / y zbawiciela Jezusa Chrysta.

2. Dan vam Buoh milost a pokoj / strze poznani Boha a Krista Gejisse Pana nasheho:

Lasta y pokoy nedej sie wam rozmnozy przez vyznatie Boga y Jezusa Pana nashego.

2. Jakz dany gsau nam w: sstetny wten Bozstet mocn geho k zivotu a k poboznosti / strze poznani toho / kteryz povolal nas swau vlasni slawau a mosh.

Gdyz Bosta moc tego wshytl rzeczy nam dala / ktore naleza ku zywotowi y ku poboznosti / przez vyznatie tego ktory wzwal nas ku chwale y cnotie.

4. Strze ktera z wlemi welik wten a drahe nam zastij: bent dal / aby ste strze to byli vlineni Bozsteho prirodzenj autasniy / warugijce se porussenij te zadosi / ktera z gest na Swet.

I tego iz nawstetse y natos townstetse obietnce nam sa dacos wame / aby ste sie przez thy slat vezestni Bostiego prirodzenj / vshedny slazenia ktore ist na swiecie przez pozadliwost.

5. Protoz wy wshyckni pti pfilozijce / posluhujce sobe w wasy Wije cnotij / a w ctnosti vmenij:

A ku themu samemu przylos zywshy wslatstet ptnosci / przylas czie cnoty z wtera wasa / a z cnoty vmietetnost.

א

6. כְּמִדְעָא מְפִיכִיתָ
וּכְמִפְּרִיכִיתָ מְסִיכְרִיכִיתָ
וּכְמִסִּיכְרִיכִיתָ דְּחִלְתָּ
דְּאַלְהָא:

*E con la scientia, temperantia, e con
la temperantia, patientia, e con la patientia,
pietate.*

7. וּבְדִחְלִיתָ דְּאַלְהָא
נְהִינָא מִלְּנָא חִיבָא דְּלָא
מְסִיכָא בְּאַפָּא דְּמִן לְבָא
דְּכִנָּא וְנִמְרִיתָ תְּהוּן מ
מְחִבִּין חֵד לְחַד:

*E con la pietate, amor fraterno, e con
l'amor fraterno, charitate.*

8. חֲלִין דִּין אִין נְהִינָא ע
עֲמִכִּין וְתִמְרִיכִין בְּהוּלָא
סְרִיקָאָא נְחִלָּא בְּאַרְחָא
וְחִימִין לְכִין לְגִלְגָּא דְּמִן
יְשׁוּעָא מְשִׁיחָא:

*Imperioche essendo queste cose in voi,
& abbondantous, elle non vi terranno
otiosi, ne infruttuosi ne la cognition del
nostro Signor Iesus Christo.*

9. וְכִלְּ מִן דְּחִלִּין לָא
יְקִימִין לָהּ וְסִמְרָא וְחִלִּין
בְּעִינֵיהִי וְלָא מְתִיחָא לָהּ
מִדָּם חֵדָא גִּיר נְפִשָּׁה וְעִבֵּר
וְטַעֲנָא דְּאַיְכָּנָא הִיָּה דִּכְנָא
דְּחִטְהָא עֲנִיקָאָא:

*Ma chi non ha queste cose, è cieco, e
non vede da lungi, essendo dimenticato
de la purgatione de suoi vecchj peccati.*

10. מְטִלְהָא תִּירְאִין
אַחִי תִּלְאִין דְּתִחִינָא קִר
קִרְנִיכִין וְגִבְיִיתִיכִין חֲלִין
גִּיר אִין עֲבִידִין אִף עֵב
עֲבִידִין תִּירְאִין דְּכִיתָא
תִּירְאִין לְכִין קִדָּם אִלְהָא
וְקִדָּם בְּנִי נְשָׂא אֲמִינָאִית:

*Per laqual cosa, fratelli, studiate piu
tosto di far ferma la vostra vocatione &
electione: perche facendo voi queste cose,
non cadrete giamai.*

11. חֲכִנָּא גִיר תִּהְיֶה לְכִין
מְטִיבָא מְעִלְנָא לְמִלְכּוּתָא
דְּמִן וּמְחִינָא יְשׁוּעָא מְשִׁיחָא
דְּלְעִלָּא:

*Per cioche costi vi sarà largamente
data l'entrata nel regno del nostro Signor
re e Saluator Iesus Christo.*

א

6. וּבְדִעָה לְחִתְאַפֵּק וּבְחִתְאַפֵּק
אַתְּ דְּמִיָּה וּבְדִמִּיָּה אַתְּ יִדְאָת
יְהוָה:

*Y en la sciencia templança, y en la templança
paciencia, y en la paciencia temor de Dios.*

7. וּבִירְאָתָא יְהוָה אַתְּ אַחֲחָה
וּבְאַחֲחָה אַתְּ אֲהֵבָה:

*Y en el temor de Dios amor hermanable, y
en el amor hermanable charidad.*

8. וְהִאֲלָה אִם יְהוָה לְכִם וְיִתִּירִין
לָא יִצְיִבִיכִם נְאֻלְחִים וְלָא
בְּלִי-פִדִי בְּהִלְלָתָא אֲדִינִיגוּ יְשׁוּעָא
הַמְשִׁיחַ:

*Porque si en vosotros ay estas cosas, y abun-
dan, no hos dexaran estar ociosos, ni esteriles en
el conocimiento de nuestro Sennor Iesus el Chri-
sto.*

9. וְנֶאֱשָׁר לָא יַעֲמִדוּ עִמּוֹ חֲדָבִיִּים
הִאֲלָה עֵיד הוּא וְתַבְלָל אֲשָׁר
שָׁכַח אַתְּ טְהִרַת חֲטֵאֲתִי
הַדְּאִשׁוּחַ:

*Empero el que no tiene estas cosas, es ciego,
y anda tentando el camino con la mano, estando
oluidado de la purgacion de sus antiguos pecados.*

10. לְכִין אַחִי בְּמִאֲדָכִם תִּדְעוּ
לְהַעֲיִין וְלְהַכְחִין אַתְּ קִרְיָאֲתִיכִם
וּמְכִחְרָכִם (בְּמִעֲשֵׂים טוֹבִים)
וְאִם תַּעֲשׂוּ זֹאת לְעוֹלָם לָא
תִּגְזֹפוּ:

*Por loqual hermanos, tanto mas trabajad
de hazer, por buenas obras, firme vuestra voca-
cion y elecion: porque haziendo estas cosas, no
caereys jamas.*

11. כִּי-רַכָּה בְּעֵשֶׂר יָכוֹן לְכִם
מְבוֹא לְמִלְכּוּת אֲדִינִיגוּ מִן שִׁיעִיגוּ
יְשׁוּעָא הַמְשִׁיחַ לְעוֹלָם:

*Porque destamadera hos sera abundante-
mente administhada la entrada en el Reyno eren-
no de nuestro Sennor y Saluator Iesus el Christo.*

א.

6. Ἐν τῇ γνώσει τὴν ἐγκρασίαν,
ἐν τῇ ἐγκρασίᾳ τὴν ἀπομονήν,
ἐν τῇ ἀπομονῇ τὴν δ' ὀσεφ-
αν.

*Et avec science, attrempançe: &
avec attrempançe, patience: & avec pa-
tience, pieté:*

7. Ἐν δὲ τῇ δ' ὀσεφίᾳ τὴν φιλα-
δελφίαν, ἐν τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν
ἀγάπην.

*Et avec pieté, amour fraternele:
& avec amour fraternele, charité.*

8. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν παρὰ χειρὸς
καὶ ἀλεοναζόντα ὅτε ἀργούς ἔδε
ἀκαρπύτους καὶ ἄσητον εἰς τὴν δ' κυ-
ρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ δόξαν.

*Car si ces choses sont en vous, & y
abondent, elles ne vous laisseront point
oïseux, & estériles en la cognoissance de
nostre Seigneur Iesus Christ.*

9. Ὡ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφ-
λὸς ἔστι, μυωπάων, λήθων λαβῶν
τὴ καθαρισμὸς τῶν πάλαι αὐτοῦ
ἀμαρτιῶν.

*Car celui en qui ces choses ne se trou-
uent point, est aveugle, & ne voit gu-
outte de loin, ayant oublié la purifica-
tion de ses vieux pechés.*

10. Διὸ μάλλον, ἀδελφοί, σπου-
δάστε βεβαιᾶν ὑμῶν τὴν κλήσιν
καὶ ἐκλογὴν πιστεύοντες. ταῦτα γὰρ
ποιούμετες οὐ μὴ πηλείσθε ποτε.

*Pourtant, freres, estudiez-vous plus
ost à affermir vostre vocation & electi-
on: car en ce faisant vous ne chopperez
iamais.*

11. Οὕτω γὰρ ἀλυσίως εἰσέλθου-
σιν ὑμῖν ἡ εἰσοδος εἰς τὴν
αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ.

*Car par ce moyen l'entrée au ro-
yaume eternal de nostre Seigneur &
Sauveur Iesus Christ vous sera abon-
damment fournie.*

6. In scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem.

And with knowledge/temperance: and with temperance / patience: and with patience/godlinesse.

7. In pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem.

And with godlines/brotherly kindness: and with brotherly kindness / love.

8. Hæc enim si vobiscum adfuerint, & superent: non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione.

For if these things be among you / and abounde / they will make you that ye neither shall be idle / nor without fruit in the knowledge of our Lord, Iesus Christ.

9. Cui enim non præstò sunt hæc, cæcus est, & manentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum.

For he that hath not these things / is blind / and cannot see farre off / & hath forgotten that he was purged from his olde sinnes.

10. Quapropter fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciat: hæc enim facientes, non peccabitis aliquando.

Wherefore / brethren / give rather diligence to make your calling and election sure: for if ye doe these things / ye shall neuer fall.

11. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri & salvatoris Iesu Christi.

For by this meanes an entring shall be ministred vnto you abundantly into the euerlasting kingdome of our Lorde and Saviour Iesus Christ.

6. Vnd in der bescheidenheit mässigkeit / vnd in der mässigkeit gedult / vnd in der gedult Gottseligkeit.

De i Beseidelighed Maadelighed / oc i maadelighed Taalmodighed / oc i taalmodighed Gudelighed.

7. Vnd in der Gottseligkeit Brüderliche liebe / vnd inn der Brüderlichen liebe gemeine liebe.

De i Gudelighed Broderlig karlighed / oc i Broderlig karlighed almindelig karlighed.

8. Denn wo solchs reichlich bey euch ist / wirds euch nicht faul noch unfruchtbar sein lassen / in der erkenntnis vnsers HERRN Jesu Christi.

Thi at naar saa dant er rigelige hoff eder / da lader det eder icke bliffue lade eller vrucsfommelige i vor HERRE Iesu Christi bekendelse.

9. Welcher aber solches nicht hat / der ist blind vnd tappet mit der Hand / vnd vergisset der reinigung seiner vorigen Sünde.

Men huo som dette icke haaffuer / hand er blind oc treffuer mer haanden / oc forglemmer sine fremsarne synders Renselse.

10. Darumb lieben Brüder / thut desto mehr fleiß / ewren beruff vnd erwählung fest zu machen. Denn wo jr solchs thut / werdet jr nicht straucheln.

Der saar / kære Brodre / gører diff mere slid / at stadfeste eders kald oc Vdvalse. Thi at gøre i dette / da skulle i icke snuble.

11. Vnd also wird euch reichlich dargereicht werden / der eingang zu dem ewigen Reich vnsers HERRN vnd Heilands Jesu Christi.

De eder skal saa rigelige giffuis / den Indgang til vor HERRE Iesu Christi enige Rige.

6. Wmēnisi pak stikjdmōsi: a w stikjdmōsi trpēliwōsi: w trpēliwōsi pobożności:

A z wmetethnōsīa stromnōsī / z stromnōsīa cterpliwōsī / z asīa z cterpliwōsīa pobożnōsī.

7. W pobożności pak Bratr / stēm milowāniji: a w bratr / stēm milowāniji posluhugie Lāstau.

A z pobożnōsīa wprzejmōsīc ku brāciey / y z wprzejmōsīa ku brāciey miłōsī.

8. Nebo budauit s wāmi ty to wēcy / budauit v wās pēs wyssowati / ne prāzdni ani bez wjētku postaweni budete w poznāniji Pāna nasseho Bēzjisse Krysia.

Abowiem gdy ty rzeczy w was sa y obfity / nie cymia was pōz nymi ani nie pōzythecznymi ku poznāniu Pāna nasseho Jesu Krysia.

9. Kdoż pak koli tēch wēcy nemā / slepēt gest / a rukau mas lase / a nemage w pamēti o cīstīenij swjch stargch hījichuow.

Bo Ktōry tych rzeczy nie ma / then iest slepy / a dalsza nie nie wjēdzac / zā pamietawjē i z iest o cīstīen od starych grzechow swjch.

10. A protoż Bratři s nāzje se na to / abyście dobrymi skutky / potwrdili adofazowali gisłēho wasseho powołāniji y wjēwoleniji / neb to cīnījce / nebudete hīessyti nīdā.

A przetoż brācia rādšej sie stā / rācie abyście mocne cymili wjēz wāntę y wybrānie wāse / bo te slyby / sīe tly rzeczy czynili / nīgdy sie nie powālīcie.

11. Atudy spuosobij se wām hogon pīstip l wēnēmu Krālowstwi / Pāna nasseho a Epasptele Bēzu Krysia.

Abowiem tlym sposobem hoy nie wām bōdīe dane wācie do wśecznego Krōlestwa Pāna nasseho y z bawicielā Jezusa Krysia.

א

12 מִשֵּׁר הַנָּח לֹא אֲשַׁתְּלָא
אֲמִינָתִי לְמַצְחֵהוּתְכוֹן
עֲלֵיהוֹן דִּינֵצִיו אֲתָנוּ וְ
וּמִשְׁרָרֵנוּ אֲקִיבֵנוּ
וּמִתְקִימֵנוּ אֲנִתָנוּ
בְּהִימְנוּתָא הִי דִילְפִתָנוּ :

*Per il che io non lasciarò d' ammonir-
vi sempre di queste cose, ancor che voi le
sappiate, e siate conformati ne la presente
verità.*

13 הָדָא גִיר בְּאַנָּה סָבֵר
אַנָּה בְּמָא דְאַנָּה אֲנִי
בְּמִשְׁכְּנָא הָדָא לְמַצְרוּתְכוֹן
בְּעִוְדָהֵנָּה :

*Perche io stimo esser cosa giusta, fin
ah'io sono in questo tabernacolo, suegliar-
vi con ammonitione.*

14 מְבִסֵּס אֲנִי גִיר דְּהֶשֶׁא
הוּא אֲתִקְרֵב לִי לְמַנְחוּ מִ
מְנִי לְמִשְׁכְּנִי וּמִכּוֹן יְשׁוּעָה
מִשִּׁיחָא אֲנִי לִי :

*Sapendo che in breue ho a metter gin
il mio tabernacolo, siccome il nostro Signor
Iesv Christo m' ha significato.*

15 אֲלֵאָא דִּיּוּדְכֵּל וְכוּ
אִיתֵּי לְכוּן בְּתֵר שׁוּלְמִתִּי
לְמִתְדַּבְּרוּתְכוֹן בְּמַלִּי :

*E m'ingegnerò che ancor doppo lan-
mia morte voi possiate sempre ricordarvi
di queste cose.*

16 לֹא גִיר בְּשׁוּעִיתָא
בְּגִיחָתָא דְּסִבְתָּא שְׁלֵמוֹן
אֲלֵא אִידְעוּ לְכוּן לְחִילָא
וּמִאֲתִיתָה דְּמִכּוֹן יְשׁוּעָה
מִשִּׁיחָא הִינוּ גִיר רִבִּיתָה :

*Perche noi non s'habbiamo notificata
la potentia e la venuta del nostro Signor
Iesv Christo, andando dietro a' fauole
sostitiche: ma come quelli che habbiamo
co i nostri proprij ocelli veduta la sua
maiestà.*

17 בְּדִמְקָבֵל גִיר מִן
אֲלֵהֵּי אֲבוּי אֲתִקְרֵב
וּתְשַׁבְּחוּתָא קִלָּא הִנָּה מִן
שְׁמֵי דְאֵמֵר הִנָּה בְּרִי
הַבִּיבָא דְּבִהּ אֲבָטְבִּית לָהּ :

*Perche egli riceuè da Dio Padre hono-
re e gloria, essendoli mandata da la ma-
gnifica gloria sua al uoce, Questo è il mio
Figliuol dilectio, nel quale io mi son com-
piaciuto.*

א

בְּנֵי עַלְכֵּךְ לֹא אֲנוּת לְחִוְהִיר
אֲתָכֶם תָּמִיד עַל־תְּאַלְפָה אֲנִי
כִּי־יִוָּדְעִים אֲתָם וּמִסְתַּפְּחִים
בְּאַמְתָּה הַקְּמָה לְפָנֵינוּכֶם :

*Por esto yo no dexaré siempre de amonestar-
os deestas cosas, aunque vosotros las sepays, y
esteys confirmados en la verdad presente.*

13 וּמִחֲשָׁב אֲנִי כִּי־עֲדָקָה הִיא
בְּהוֹתִי בְּמִשְׁכְּנִי תִּהְיֶה לְעִוְדָה
אֲתָכֶם בְּזִכְרוֹן :

*Porquerengo por justo, en tanto que estoy
en este tabernaculo, de incitaros con amonestacion.*

14 בְּדַעְתִּי כִּי־מִמְהֵרָא אֲנִי לְשִׁים
אֶת־מִשְׁכְּנִי מַעֲלִי אִיכְכָה גַם
אֲדַנִּינִי יְשׁוּעָה הַמְּשִׁיחַ הַגִּיד לִי :

*Sabiendo que breuemente rengo de dexar
este mi tabernaculo como nuestro Seannor Iesus
el Christo me ha declarado.*

15 וְאִיעַז אֲשֶׁר תְּהִי־לָכֶם סִבָּה
אַחֲרֵי צִאֲתִי לְחִוְכִידְכֶם אֶת־
הַדְּבָרִים תְּאַלְפָה :

*Tambien yo procuraré siempre con diligen-
cia que despues de mi fallecimiento vosotros
podays tener memoria deestas cosas.*

16 כִּי־לֹא בִּלְנֵי אַחֲרֵי שְׁנִינֹת
מִחֲכָמוֹת כִּי־אֲנִי הוֹדַעְנוּכֶם
אֶת־כֹּחַ וּבִיאָת אֲדַנִּינִי יְשׁוּעָה
הַמְּשִׁיחַ כִּי־בְּעִינֵינוּ רִאִינוּ אֶת־
גְּדֻלָּתוֹ :

*Porque nosotros no hos auemos dado a co-
nocer la potencia, y la venida de nuestro Seannor
Iesus el Christo, siguiendo fabulas por arte com-
puestas, sino como auiendo con nuestros propi-
os ojos visto su Magestad.*

17 בְּקִרְחָתוֹ מֵאֲלֹהִים אֲבִי אֶת־
כְּבוֹד וְהָדָר בְּבוֹא עֲלֵי מַלְמַעְלָה
קוֹל בִּיחָה מְגִדֶּלֶת כְּבוֹדוֹ הִנָּה הוּא
בְּנִי יְדִידִי אֲשֶׁר בּוֹ רָצִיתִי :

*Porque el auia recebido de Dios el Padre
honrray gloria, quando vna tal boz fue a el em-
biada de la manifica gloria: este es el amado Hi-
jo mio, enel qual yo me he agradado.*

א.

12. Διὸ καὶ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ
ἐπαμνησκῶν περὶ τούτων, καὶ περ
εἰδόντας, καὶ ἐστηρικμένους ἐν τῇ
παρούσῃ ἀληθείᾳ.

*Parquoi ie ne ferai pareilleux de vous
ramenteuoir tousiours ces choses, ia-
coit que vous loyez cognoissans & fon-
dés en la verité presente.*

13. Δίκαον δὲ ἡγοῦμαι, ὅφ' ὅσον
εἰμι ἐν ταύτῃ τῷ σκηνώματι δι-
εγείρω ὑμᾶς ἐν ἐπαμνήσει.

*Car i'estime que c'est chose iuste, ie-
dis que ie suis en ce tabernacle, de vous
eueiller par aduertissement.*

14. Εἰδὼς ὅτι ἔρχη ἐν ᾧ ἀποθῆ-
σις τὸ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ
ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς ἐδή-
λωσέ μοι.

*Sachant que de brief j'ai à desloger
de ce mien tabernacle, comme nostre
Seigneur Iesus Christ meisme le m'a de-
claré.*

15. Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκείσομαι ἔχων
ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἐξόδον τὴν
ταύτων μνημὲν ποιῶντες.

*Mais ie mettrai peine qu'apres mon
de partement aussi vous puissiez conti-
nuellement vous ramenteuer ces cho-
ses.*

16. Οὐ γὰρ σεσφισμύοις μύθοις
ἐξαυθιγίσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑ-
μῖν τὴν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χρι-
στῷ διωσάμεν καὶ παρῶσαν, ἀλλ'
ἐπὶ τῇ αἰ γνησίῃ τῆς ἐκείνης με-
γαλότητι.

*Car nous ne vous auons point don-
né à cognoistre la puissance & la venue
de nostre Seigneur Iesus Christ, en en-
suiuant des fables artificiellement co-
posées: mais comme ayans veu de nos
propres yeux la maieste d'icelui.*

17. Λαβὼν γὰρ ὡς θεοῦ πα-
τὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φανῆς ἐνεχ-
θείσης αὐτῷ πλάσσει τῆς με-
γαλοπρεπείας δόξης, ἥτις ἐστὶν ὁ
ἰσὺς μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ
ὠδοῶμαι.

*Car il auoit receu de Dieu le Pere
honneur & gloire, quand vne telle voix
lui fut enuoyee de la gloire magnifi-
que. Cestui-ci est mon Fils bien-aimé,
auquel j'ai prins mon bon plaisir.*

12. Propter quod incipiam vos semper commonere de his: & quidem scientes & confirmatos vos in presentis veritate.

Wherefore I will not be negligent to put you always in remembrance of these things, though that ye have knowne ledge: and be stably held in the present truth.

13. Iustum autem arbitror quam diu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in commone.

For I thinke it meete as long as I am in this tabernacle: to stirre you up by putting you in remembrance.

14. Certos quod velox est depositio tabernaculi mei secundum quod & Dominus noster Iesus Christus significavit mihi.

Seeing I know that the time is at hand that I must lay downe this my tabernacle: even as our Lorde Iesus Christ hath shewed me.

15. Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum omnium memoriam faciatis.

I will endeavour therefore always: that ye also may be able to haue remembrance of these things after my departing.

16. Non enim indoctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem & praescientiam: sed speculatores facti: illius magnitudinis.

For we followed not deceivable fables when we opened vnto you the power and coming of our Lorde Iesus Christ: but with our eyes we sawe his maiestie.

17. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsa ad eum huiusmodi à magnifica gloria, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite.

For he receiued of God the Father honour and glorie: wher there came such a voyce to him from the excellent glorie: This is my beloued Sonne, in whom I am well pleased.

12. Darumb wil ichs nicht lassen/ euch allezeit solches zuerinnern/ wie wol irs wisset/ vnd gesterket seht/ in der gegenwertigen Warheit.

Der saare vil teg der ickel lade/ ac minde eder alsid paa saadant/ Alligeuel ac i vide oc ere styrckede/ i den næruerendis sandhed.

13. Denn ich achte es billich sein/ so lange ich inn diser Hütten bin/ euch zu erwecken/ vnd erinnern.

Thi teg acer det ac vere tilberligt/ ac opuecke oc paaminde eder/ saa lenge som teg er i denne bolig.

14. Denn ich weiß/ daß ich meine Hütten bald ablegen muß/ wie mir denn auch vnser HERX Jesus Christus eröffnet hat.

Thi teg vced/ ac teg skal snarlige afflegge mi bolig/ lige som oc vor HERX Jesus Christus hass uer obenbaret mig.

15. Ich wil aber fleiß thun/ daß ihr allenthalben habt nach meinem abscheid/ solchs in gedechtniß zu halten.

De teg vil gore min sid/ ac i alleuegne stulle hass ue derre i hufommelse effier min Død.

16. Denn wir haben nicht den klugen Fabeln gefolgt/ da wir euch kunth gethan haben/ die krafft vnd zukunfft vnser HERX Jesu Christi/ sondern wir haben seine Herrlichkeit selber gesehen.

Thi wi effierfulde ickel kloge Fabel/ der wi kund/ glorde eder vor HERX Jesu Christi krafft oc tilkommelse. Men wi hassue self seer hans Hertlighed.

17. Da er empfieng von Gott dem Vater ehre vnd preis/ durch eine stimme/ die zu ihm geschach von der grossen Herrlichkeit/ der massen: Dis ist mein lieber Sohn an dem ich wol gefallen habe.

Der hand sid are oc priff aff Gud Fader/ forme/ belst en rest/ som stede til hannem aff den store herlighed/ i saa maade/ Denne er min elskelige Søn/ i hui/ den teg hassuer behagelighed.

12. A protožbudu vás vždycky napomínati k těm věcem/ a to žagistě v mltě y stovžentě v pšitomně pravdě.

Žatě nte ža nšedham was žatw/ se vpočináč ofolo rycž rycž/ choc vmticrat y povierbient iet/ i hšecie w teržinnyšey prawozie.

13. Nebo to mám za sprawed/ liwž dokawád gšem w tomto Stánku/ abyhč was žbuzowal napomínánímž.

Abowsem máimam iž test sm/ a/ wšedliwa rycž/ počin test w/ hy n/ przybytku pobudžac was p/ ež/ napomínání.

14. Gist gša/ že bržkě gest složenij Stánku mēho/ nakož y Pán náš Gějšis Kryšus ežnámil mně.

Wšedžac iž rycžlo žo je then/ moy przybytket/ iako y Pán náš/ Iesus Kryšus mně oznaymil.

15. Y buduť toho pšlen/ abyh/ šte y wy po mltě šinrti žaštona/ tyto wčy žpomínati mohli.

Me tež poštaram se abyš e/ ps wšac u moim rycž rycž/ w; mntě ežymč mogli.

16. Nebo nenašledugšce weli/ pnyhč bāšnij/ žnāmu ašme wām včiniš Pāna nāšeho/ Gěju Kryšta mōc a pšitom/ nost/ ale špatšiwšce pšitoma/ nau weličnost šlāwy gēho.

Abowsem nte oznaymilšmy wām mōcy y przyšcia Pānā nāšego/ Iezu Kryštā/ dawšac se bāšnič/ mž mžyflo nym/ ale ošladawšy ožymā nāšym mātšat tego.

17. Wžak gest žagistě od Bōha Dce Gžest y Glāwu/ řdyž se štal k nēmu hšas takō/ wš od weličnē Glāwy: Tens/ tož gest Syn māj mšy/ w kē/ řmž mi se žašibilo/ gēho pošlau/ čayte:

Žo byl wštal od Bōgā Gžec/ cžest y chwale/ gdy mu byl przy/ niesioz gšes žat wš od wielmož/ nej chwāly: Tenci test Syn moy/ mily nāšiborym so přešlāwām.

N

16 וְהָלֹא הָדָנָה שְׁמִעוּ
דִּהְיָה מִן־שְׁמִיעָה כִּד הָיִינוּ
עִמּוֹה בְּטוֹרָה קְדִישָׁה:

E noi Udimo questa Voce mandata dal cielo, essendo insieme con lui nel santo monte.

19 וְאִיתְּלוּ מִלְּתָנָה דָּנ
דְּגִבּוּתָהּ מִשְׁתַּרְרָה וְעִבְדוֹן
אֲנָתוֹן שְׁפִיר כִּד תִּשְׁמְעוּן
לֵה אִיר שְׁרָגָה דְּדִלֵק ו
וּמְנִיחָה בְּאַתְרָה עִמְטִינָה
וְחִשּׁוּכָה צִד־מֵה דִּיהוּה
יִמְנָה וְדִנְתָה כּוֹכְבָּה
דְּגִבּוּתָהּ בְּלִבּוֹתָכוֹן:

Noi habbiamo etiandio la parola de Profeti piu ferma: a laquelle voi fate bene di stare attenti, come ad una lucerna che luce in luogo oscuro, infino a tanto ch'el giorno risplenda, e che la stella mattutina si leui ne vostri cuori.

20 הָדָה דִּיו תִּדְעוּן מִן־
קִדְם כִּל מִדֵּם דְּכִל גִּבּוּתָהּ
דִּכְתִּבְתָּה לֹא הָיִיתָ מִן
בּוֹשָׁקָה דְּפִנְיָהּ:

Intendendo primamente questo, che niuna Profetia de la Scrittura e di priuata interpretatione.

21 לִיתְגִּיר בְּכֹל וְכֹן בְּצִיבָנָה
דְּכִר־נִשָּׂא אֶתְה גִּבּוּתָהּ
אֶלֹא מִן־דְּרוּחָה דְּקִדְשָׁה
מִתְגִּבְרִין מִלְּלוּ קְדִישִׁין בְּנֵי
נִשָּׂא דְּאֶלֹהָה:

Imperocche la Profetia non fu giamai introdotta per humana Volontà: ma i sancti homines di Dio hanno parlato ispirati da lo Spirito sancto.

ב

וְהָיוּ דִּיו גִּבּוּתָהּ דְּגִלָּה
בְּעִמָּה אִיכְנָה דְּכִכּוֹן יְהוּוֹן
מִלְּפִנֵּי דְּגִלָּה דִּיעֲלוֹן
יִלְפִנָה הָרִינָה פְּלִגְנוּתָהּ
וְסִדְקָה דְּאִכְנָה וְיִכְבְּרוּן
לְמִדְּרֵי דְּכִדְקֵהוֹן וְיִעֲלוֹן
עַל־נִפְשֵׁהוֹן חֲבִלָּה
וְאִכְבְּדֵנָה:

Non dimeno nel popolo si furono ancor de falsi profeti: si come ancor tra voi saranno de falsi dottori, che introduran- no copertamente de le sette di perditione, e rimegaranno il Signor che gli ha ricompriati, tirandoli addosso una prestatura.

N

18 וְאִתְּוּ הַקּוֹל אֲנָחוּ שְׁמִעוּ
כִּי־בָנָה מִשְׁמִיעַ בְּהוֹרָתָנוּ עִמּוֹ
בְּהַר קְדוֹשׁ:

Y nosotros oymos esta voz embiada del cielo, quando estauamos juntamente con el en el monte sancto.

19 וְיִשׁ לָנוּ דְּבַר הַנְּבִיאִים לֵד
עִם אֶל אֲשֶׁר תִּיטִיבוּ לַעֲשׂוֹת
אִם תִּקְשִׁיבוּ לֹא כִּמוֹ לָגִיר
הַמּוֹפִיעַ בְּמָקוֹם חֹשֶׁךְ וְצִלְמוֹת
עַד־אֲשֶׁר יֵהֵל הַיּוֹם וְיִצֵּה הַנֶּגֶז
בְּלִבּוֹתֵיכֶם:

Tenemos tambien la palabra de los Prophetas mas firme: ala qual hazeys bien de estar atentos como a vna candela que alumbra en lugar obscuro, hastaque el dia esclarezca, y el luzero de la manana salga en vuestros coraçones.

20 וְזֹאת בְּרִאשׁוֹנָה תִּדְעוּ כִּי־
כֹל־דְּבַר הַנְּבִיאָה מֵעַצְתָּה בְּנֵי
אָדָם לֹא יִהְיֶה:

Entendiendo primero esto, que ninguna Prophecia de la Escritura es de particular interpretatione.

21 כִּי־בְרִצּוֹן אָדָם לְעוֹלָם לֹא
יִדָּה נְבוּאָה כִּי־אִם בְּצִלָּה דִּוּחַ
הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם דְּבַר אֲנָשִׁי
אֱלֹהִים הַקְּדוֹשִׁים:

Porque la Prophecia no fue en los tiempos passados trayda por voluntad humana, mas los sanctos hombres de Dios hablaron siendo inspirados del Espiritu sancto.

ב

וְגַם הָיוּ גִבּוּתֵי שְׁקָרִים בְּעִם
כִּמוֹ גַּם בְּכֶם יֵהוּ מְלִמְדֵי־
שְׁקָרִים אֲשֶׁר יִבְיֹאוּ כְּפִירוֹת
הַאֲבִדוֹן וַיִּכְחָשׁוּ אֶת־הַאֲדוֹן
אֲשֶׁר פָּדָה אֹתָם וַיִּמְהָרוּ לְהַבְיֹא
עַל־נַפְשָׁם אֶת־אֲבִדוֹן:

Empero vuo tambien falsos Prophetas en el pueblo, como aurà entre vosotros falsos doctores, que introduziran encubiertamente sectas de perdicion, y negarán al Sennor que los rescató, trayendo sobre si mesmos acelerada perdicion.

d.

18. Καὶ ταύτῃ τῇ φωνῇ ἡ-
μεῖς ἤκουσαμεν ἐκ ὄρανῶ ἐνεχθέν-
των, οὐδ' αὐτῶ ὄντες ἐν τῇ ὄρῃ τῇ
ἀγίῃ.

Et nous ouïmes ceste voix enuoyee du ciel, estâs avec lui en la sainte montagne.

19. Καὶ ἔχοντες βεβαίως τὴν
προφητικὴν λόγον ὡς καλῶς ποι-
εῖτε προσέχοντες, οἷς λυχνῶ φαί-
νοντι ἐν ἀσχηρῇ ὁρατῶ, ἕως ἃς ἡ
ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φῶς φέρεται
ἀνατείλει ἐν ἡ καρδίαις ὑμῶν.

Nous auons aussi la parole des Prophetes tres-firme, à laquelle vous faites bien d'entendre, comme à vne chandelle qui esclaire en lieu obscur, iusqu'à ce que le iour commence à luire, & que festoie du matin se leue en vos cœurs.

20. Τῇ πρώτῃ γινώσκοντες ὅτι
πᾶσι προφητεία γραφῆς, ἰδίᾳς
ὑμῶν οὐ γίνεται.

Si vous entendez premierement cela, que nulle prophetie de l'Escriture n'est de particuliere declaration.

21. Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπων
ἠνέχθη ποτὶ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ
πνεύματι ἁγίῳ φερόμενοι ἐλά-
λησαν οἱ ἀγιοὶ θεῶ ἀνθρώπων.

Car la prophetie n'a point esté iadis apportee par la volonté humaine: mais les saincts hommes de Dieu estans pousés du saint Elspit ont parlé.

ΚΕΦ ΑΛ. Γ.

Ἐγένοντο γ' καὶ ψευδοπροφῆται
ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται
ψευδοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεσ-
ξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὴν
ἀγροσύνην αὐτῶν διαστήτω ἀρ-
νούμενοι, ἐπιμένοντες ἐαυτοῖς τῇ χυλῇ
ἀπάτῃ.

Mais il y a eu aussi des faux prophetes entre le peuple, comme il y aura pareillemēt entre vous des faux docteurs, qui introduiront couuertement des sectes de perdicion, & renieront le Seigneur qui les a rachetés, amenant sur eux-mêmes foudaine perdicion.

CAP. I.

18. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, cùm essemus cum ipso in monte sancto.

And this voyce we heard when it came from heauen / being with him in the holy mount.

19. Et habemus firmiorem
propheticum sermonem :
cui bene facitis attendentes
quasi lucernæ lucenti in ca-
liginoso loco , donec dies e-
lucescat, & lucifer oriatur in
cordibus vestris.

We haue also a most sure worde of
the Prophetes / to the which ye do well
that ye take heede / as vnto a light that
shineth in a darke place / vntill the day
dawne / & the day starre arise in your
hearts.

20. Hoc primùm intelligentes quòd omnis prophetia scripturæ propria interpretatione non fit.

So that ye first know this / that no
prophecie in the Scripture is of any
private motion.

21. Non enim voluntate
humana allata est aliquando
prophetia: sed Spiritu sancto
inspirati, locuti sunt sancti
Dei homines.

For the prophetie came not in olde
time by the will of man: but holy men
of God spake as they were moued by the
holie Ghost.

CAP. II.

FVerunt verò & pseudo-
prophetæ in populo, sic-
ut & in vobis erunt magistri
mendaces, qui introducent
sectas perditionis, & eum qui
emit eos, Dominum ne-
gant: superducentes sibi ce-
lerem perditionem.

But there were false prophetes also among the people: even as there shall be false teachers among you: which privily shall bring in damnable heresies / and denying the Lord: that hath bought them: & bring upon them selves swift damnation.

Das I. Capitel.

18. Und diese Stimme haben wir
gehört vom Himmel bracht / da wir
mit ihm waren / auff dem heiligen
Berge.

De wi hørde denne røst komme aff Himmelen/
der wi vaare med hannem/ paa det hellige Bierg.

19. Wir haben ein vestes Prophe-
tisch wort/ vnd jr thut wol/ daß jr da-
rauff achtet/ als auff ein Licht/ das
da scheint in einem tunceln ort/ biß
der Tag anbreche/ vnd der Morgen-
stern auffgehe in ewren herzen.

Wie haſtue te ſaſt Propheeteligt ord / *De i gære*
vel aet i giſtue aet der paa ligit ſom paa te Eijne / der ſtin
 i en mørk ſted / Indtil Dagen kommer / oc Morgen-
 ſtjernen opgaar i eders hjerre.

20. Und das sollt ihr für das erste wissen, das keine Weissagung in der Schrift geschieht auß eigener Auflegung.

De der skulle i vride for der første/Al der steer ingen
Prophecie i Scrifften aff egen vdiegelse.

21. Denn es ist noch nie keine Weissagung auf Menschlichem Willen herfürbracht / sondern die heiligen Menschen Gottes haben geredt / getrieben von dem heiligen Geist.

Thi der eerste end nu nogen Propheete kommen
sien aff Wrenniskelig wiste / Men Guds heilige Men-
nisse / bleffue trengde til aff den heilig And at tale.

Das II. Capitel.

Es waren aber auch falsche Propheten vnter dem Volck/wie auch vnter euch sein werden falsche Lehrer/die neben einführen werden verderbliche Secten / vnd verläugnen den **HERRN** der sie erkauft hat/ vnd werden über sich selbst führen ein schnell Verdammiß.

D Er baare oc falske Propheter iblant Goldet/ Ege
som der skulle oc vere falske Extere iblant eder/ som
der hoff skulle indføre forderffuelige Parti/ oc necre den
HERRE som dem kabre/ oc de skulle føre offuer dem
self en hastig fordmælle.

Kapitola I.

18. A ten hlas my gšine sly,
Nell possly s Nebe / ředz gšine
byli s nim na Huoře Swatě.

Amysmy ten głos syßeli Etho-
ry był z niebá przynies. on / bcdac
z ni mi nã gorze świecy.

19. A mame pawne gss Pro
rockau kē/ kteržto poslaucha
glice/ do bke tijnste/ yako Swij
ce/ ktera swijtj w temnē m
st/ aš se y den zasnijstj/ a
Dennice wżegde w Erdešč
waffsch.

Itemu mamy namocneyse
 słowo prorokie/ Fihorigo pilnu
 iacdobrze czyńcie/ takto Pągāncā
 świecace go na ciemnym mtejsi
 cu/ a j sic dżien oświeci/ a turtzys
 Pa wżepdżiew sercach waszych.

20. Tomu nayprwé rozu-
mieszce / Je kazde Proroctwiy
piśma / nebywa wyłożenym
rozumu ludzkiego.

To naprzęd wiedząc iż żadne
proroctwo pisma nie jest własne,
go przyznaniem.

21. Nebo nřkdā nenij přine-
seno Proroctvřj Lidřtu volřj/
ale Duchem Swatřm gřauce
nadeřnuti/mluvřjwali Swa-
třj Bořj Lidř.

Abowiem nfe wola ludzka
przynieione teft ntektaby proroc
two/ ale ówóci ludzkie Wojy pobu
dzeni od Duchá ówatego mawiff.

Kapitola II.

Bzwali pał w sfalesijj Pro:
rocy mezy lidem / nakoż n
mezy wami budu Witelkij
wi/ kielij budau wmozowatt
Koty zatracenij/ a toho Pana
kterij ge kaulil zapiragice/ pti
wmozgice sobe rychle zahynu
ti.

Bli też y fálšyw! Prorocy młodzi
Indem / iáto też miedzy was
má beda fálšyw! náuczycielowie!
Ethorzy potajemnie w wiódá E
ceršwa żarážliwe / y Paná sie też
przec ktory sekupit / sám na sie
przewodzac pręchłie z giniące.

ב

2 אִתְּהוֹן צִיר סִנְיָא
בְּאַחֲרֵינָא מְהֻלְכִין
דְּעָלִיָּהוֹן יִתְגַּב אֲוִרְתָּהּ
דְּשִׁרְרָה:

Emolti seguiranno le loro perdizioni: per liquali la via de la Verità sera blasfemata.

3 וּבִיִּצְנוּתָא בְּמִלָּא וּבְלֵאָה
יִקְנוּ יִתְכוּן דְּרִיָּהוֹן קִבֵּר
לֹא שְׁלָא וְאַכְדִּיָּהוֹן דְּ
דְּמָר:

*Ex avaritia faciant mercantia di-
vi con finto parole: la condannation de
quali gra lungo tempo non tarda, e la lor
perditione non dorme.*

4 אִן אֲלֵהָ צִיר עִלְיָ
מִלֵּאכָא דְּחֶטֶר לֹא חֵס
אַלֵּא בְּסוּסְמָא דְּחִשּׁוּכָא
אַסְרֵהוֹן וְצִיר מֵא לְשׁוּר
תַּחְתָּנוֹן וְאַרְמֵנוֹן לְמִתְנַטְרוֹ
לִיָּמָא דְּרִיָּהוֹן:

*Perche come la scamparebbono essi se
Idio non perdonò a gli Angeli che pecca-
rono? ma precipitandoli ne l' inferno con
catene d' oscurità, gli dette ad esser rife-
rati al giudicio.*

5 וְעִלְיָ עוֹלָם תְּדַאשׁוֹן לֹא חֵס
כִּי־אֵם נִצֵּר אֶחָד נִחַ קוֹרָא צִדִּיק
הַשְׁמִינִי בְּתִבְיָא אֶת־הַמְּבֹרַךְ
מִים עַל־אֶרֶץ הַדְּשָׁעִים:

*Eno perdonò a l'antico mondo, ma
conferuò Noe, octauo banditor di giusti-
tia, quando fece venire il diluuio nel mo-
do de gl' impij.*

6 וּמִדִּינֵתָא דְּסוֹדוֹם
וְדִעְמוֹרָא עֲבָדֵהוֹן לְקִטְפָּא
וְחֵיב לְהוֹן בְּחִירְבָא וְסֵם
דְּמִיתוּתָא לֹא־לֵא נִצְתִּידוֹ
לְמַעַבְדֵּי רִישָׁא:

*E condannò a distruttione le città di
Sodoma e Gomorra, riducendo le in ce-
nere, e ponendo le in efempio a quelli che
doueano impramente operare.*

ב

2 וְלִבִּים הִלְכוּ אַחֲרֵי זֵלֻתָם
אִשָּׁר בָּם דֶּרֶךְ אֱמֶת מִנְּחֵץ:

*Y muchos seguiran sus perdiciones: por los
quales el camino de la verdad sera blasphemado;*

3 וּבְבִצְעִים בְּעִלְיוֹת הַדְּבָרִים
יִסְחָרוּנְכֶם כִּי־תוֹלַעְתֶּם לֹא
תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה:

*Y por auaricia haran mercaderia de vosotros
con palabras fingidas. sobre los quales la conde-
nacion ya de largo tiempo nose tarda, y su perdi-
cion no se duerme.*

4 וְאֵם אֱלֹהִים לֹא חֵס עִלְיָ
תְּמַלְאכִים חַחֲוִטָאִים כִּי־אֵם
בְּאַזְקֵי־חַחֲשָׁק הַפְּלִים שְׁאוּלָה
וְיִתְנִים לְשִׁמּוֹד אֱלִיָּוִם דִּין:

*Porque como escaparon ellos, pues no per-
donó Dios a los Angeles que auian peccado: mas
antes auiendolos despennado en el infierno con
cadenas de obscuridad, los entregó para ser reser-
uados al juyzio:*

5 וְעִלְיָ עוֹלָם תְּדַאשׁוֹן לֹא חֵס
כִּי־אֵם נִצֵּר אֶחָד נִחַ קוֹרָא צִדִּיק
הַשְׁמִינִי בְּתִבְיָא אֶת־הַמְּבֹרַךְ
מִים עַל־אֶרֶץ הַדְּשָׁעִים:

*Y pues no perdonó al mundo viejo mas an-
tes guardó a Noe octauo, pregonero de justicia:
y truxo el diluuio al mundo de maluidos:*

6 וְאֶת־עִירֵי סֹדֶם וְעִמּוֹרָה
בְּהִפְכָּה בְּרִפְכָּן אֶת־הָעִירִים שִׁפְט
לְהַכְלִים וְלַחְוֵהִיר אֲוִתָם אִשָּׁר
עֲתִידִים לְחִטְאָה:

*Y si condenó por destruycion las ciudades
de Sodoma, y de Gomorra, tornando las en zé-
niza, y poniendolas por exemplo a los que auian
de biuir sin temor y reuerencia de Dios.*

ג.

2. Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν
αὐτῶν ἢ ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς
τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.

*Et plusieurs ensuiuront leurs per-
ditions: par lesquels la voye de verite
sera blasphemee:*

3. Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλεονεξίᾳ λό-
γους ὑμᾶς ἐμπεδύνουσιν· οἷς τὸ
κέρμα ἐκ πάλαι σὺν ἀργεῖ, καὶ ἡ
ἀπάλεια αὐτῶν ἐνυστάζει.

*De sorte que par auarice ils feront
trafique de vous par paroles desguisees,
sur lesquels des pieça la condannation
ne tarde point, & leur perdition ne som-
meille point.*

4. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρ-
τηάντων σὺν ἐφείσατο, ἀλλὰ σφ-
ραῖς ζόφου ἐσθλάσας παρέδω-
κεν εἰς κέρας τῆς ἐμμέδουσιν.

*Car si Dieu n'a point espargné les
Angeles qui ont peché: ains les ayant a-
bîmés avec chaînes d'obscurité, il les a
liurés pour estre referués au iugement:*

5. Καὶ ἀρχαίου κόσμου σὺν ἐ-
φείσατο, ἀλλ' ὁ γδοὺν νόε, δικαιο-
σύνης κήρυκα ἐφύλαξε, καὶ
κλυσμὸν κόσμου ἀπεβῶν ἐπέχευ.

*Et n'a point espargné le monde an-
cien, mais a gardé Noe, lui huitieme,
heraut de iustice, & a amenté le deluge
sur le monde des méchans:*

6. Καὶ πόλεις σὺνδύμων καὶ γε-
ραῖς πειρώσας καὶ ἀσποφῆ κατ-
κρινεν, ὑπόδειγμα μέλλοντας ἀ-
σεβῶν περὶ γὰρ.

*Et a condanné a subuersion les vil-
les de Sodome & Gomorhe, les redui-
sant en cendre, & les mettant pour ex-
emple a ceux qui viuroient en impie-
té:*

2. Et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur.

And many shall follow their damnable vanities, by whom the way of true faith shall be spoken of.

3. Et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabantur, quibus iudicium iam olim non cessat: & perditio eorum non dormitat.

And through covetousness shall they with fained words make merchandise of you: whose iudgement long ago is no farre off: and their damnation sleepeth not.

4. Si enim Deus angelis peccantibus non peperit; sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reservari.

For if God spared not the Angels, that had sinned: but cast them down into hell, and delivered them into chains of darkness, to be kept unto damnation.

5. Et originali mundo non peperit, sed octavum Noë iustitiæ præconem custodivit, diluvium mundo impiorum inducens.

Neither hath spared the olde world, but saved Noe the eight person a preacher of righteousness: and brought in the flood upon the world of the ungodly.

6. Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum in cinerem redigens, everione damnavit, exemplum eorum qui impiè acturi sunt ponens.

And turned the cities of Sodom & Gomorrah into ashes: condemned them, and overthrew them: and made them an ensample unto them that after should live ungodly.

2. Vnd viel werden nachfolgen ihrem verderben / durch welche wirdt der weg der Wahrheit verlästert werden.

De der stulle mange efferefolge deris forderesse. Formedest huike Sandheds vey skal be sparris.

3. Vnd durch Geitz / mit erdichten Worten / werden sie an euch handhieren / von welchem das urtheil von langes her nicht säumig ist / vnd ihr verdammis schleffe nicht.

De de stulle handle met eder formedest Gerig, hed oc optrencke ord / Fra huike Dommen skal icke lenge tæffe: oc deris forðemelse soffuer icke.

4. Denn so Gott der Engel / die gesündigt haben / nicht verschonet hat / sondern hat sie mit Ketten der Finsternis zur Helle verstoßen / vnd übergeben / daß sie zum Gerichte behalten werden.

Tæt ar sparde Gud icke Englene / som syndede / Men stotte dem til Hellsfuede met mørkens lencker / oc antvordede dem hen / at de stulle bevaris til Dommen.

5. Vnd hat nicht verschonet der vorrigen Welt / sondern bewarete Noe den Prediger der Gerechtigkeit selbst / vnd führte die Sündflut über die Welt der Gottlosen.

De sparde hand icke den fremfærne Verden / Men bevarde Noe retferdigheds Predicere self ostende / De hand forde. Syndfloden offuer de vngudeligit Verden.

6. Vnd hat die Städte Sodoma vnd Gomorra zu aschen gemacht / vmbkehrt / vnd verdampt / Damit ein Exempel gesetzt den Gottlosen / die hernach kommen würden.

De hand gjorde de Stæder Sodoma oc Gomorra til aske / omvænde / oc forðemte dem / De hand sette de vngdeligit der met ic Exempel / som stulle komme der efter.

2. A mnozy gegich zawedzi nijs nasledowati budau / sterke kierz cestia prawdy rauhans bude poddana:

A wsele nasledowac beda zgloszenia ich / przez ktore droga prawdy bedzie blazniona.

3. A w lakomstwi swem slowy pokrotni o was kupiti budau. Kierchjes odsauzeni gi dawno nemiesla / a zatraceni gegich nespis.

A przez lakomstwo smyslony mi slowy wami kupic beda / ktorzyin potepienie inz zdawna nie omieszlawa / y ktorzy zatracenie nie dzemle.

4. Neb ponewadz gest Wsh Angeluom tdyz zhesyli neobpusil / ale promazy Pefelnymi sirhl gedo Pefla / a wydal na odsauzeni / aby byli chowani k muenij.

Abowsem test Bog Ansolom ktorzy byl i zgrzesyli nie przepuscil / ale lancuchami ciemnosci straciwszy je do piekla / podal je zachowane ku potepieniu.

5. Anomu prwnijmu Swetu take neobpusil / from sama osintno Noe hlafatele Sprawiedlnosti zachowal / tdyz Potopy vwedl na neslechny Swet.

A stacemu swiatu nie przepuscil / ale togo samo osinego o powiedacia sprawiedliwosci zachowal / przywiodszy porhop na swiat nie pobożnych.

6. A tez Mesta Sodoma i Gomorrich w prach obratili / dopustil aby se pabla / daw na nich prislakem / kierz budau neslechetne tmiti.

A miastha Sodomeczykow y Gomoreczykow obraciwszy w popiol wywroceniem porhepil / y uczynil je przykladem tych ktorzy nie pobożnie zyc beda.

7 וְלוֹט צְדִיקָה דְּאַתְנָחִי
וְשִׁיעָה בְּצִיָּה מִן
הַיִּפְכָּה דְּאַסוּרִיתָא :

E liberone il giusto Lot, ch'era oppresso da la conuersione impudica degli abominuoli.

8 בְּאַבְרָם יָדָה וּבְשָׁמְעָה
צְדִיקָה כִּד אֲמֵן בְּהוּן כִּל
יוֹם שָׁנָה וּבְשָׁמְעָה דְּצִדִּיקָה :

Perche questo giusto habitando fra essi, vedendo, e vedendo, assiggeua ogni giorno il giusto animo suo per le loro inique opere.

9 יָדָה מְרִנָּה לְמַכָּה
לְכַנְאָה מִן נְסִינָה לְצִנְלָה
דִּין לְמִשֵּׁר לְיוֹמָה דְּרִינָה
לְמַשְׁתָּקָה :

Il Signore fu liberare i più da la tentatione, e riferbare gli ingiusti ad esser puniti nel di del giudizio.

10 יִתְרָאִית דִּין דְּבִבְסָה
בְּרִגְתָּה דְּשִׁנְבִיתָה מִהֲלִכִין
דְּבִסִין לְמִרְנָה מִמְּדִין
וּשְׁבִרִין לְהוּן בְּנִפְשָׁהוּ וְלֹא
רָצִין לְהוּן מִגְדִּבִין לֵת
לְתִישְׁבְּתָה דְּמִלְתָּה
דְּקוֹשְׁתָּה :

E massimamente quelli che seguitando la carne, camminano ne l'immunda concupiscencia e disprezzano la signoria, liquidi sono audaci, e piacciono a se stessi, ne temono di dar male de la maestà de superior.

11 אִיכָּה מְלֹאכָה חִילְתָּה
וְתִקְיָה מְנָהוּן לֹא נִסְבִּין
עַל נִפְשָׁהוּ דִּינָה
דִּגְדִּנְכָּה :

Quando che gli Angeli, che pur son maggiori di forza e di potentia, non danno contra esse danzando al Signore ingiuria e sententia.

12 הִנּוּ דִּין אִיךָ חִיוֹתָה
דְּפִנְגָּה דְּהוּן לְפִנְגָּה
וְלִקְוִטָּה דְּמוֹכָלָה ל
לְאַבְדָּה דְּבִדָּה יִרְעִין
מִגְדִּבִין וּבְחִבְלָה דְּב
דְּנִפְשָׁהוּ יִאבְדִין :

Ma costoro come animali bruti, trasportati dal impeto naturale, fatti per esser preda e perdizione, dicendo male de le cose che non intendono, periranno ne la lor corruptione.

7 וְאַתָּה לֹוט הַצְדִּיק הַמַּעֲנֶה
מִהֲלִיכֵת צִלּוֹת הַקְדָּשִׁים יִמְלֹטָהוּ :

Y libro al justo Lot, el qual era perseguido de los abominables por la nefanda conuersione de ellos.

8 וְכִי־שָׁכַן הַצְדִּיק בֵּינֵיהֶם
לְרֵאִיתָ וּלְשִׁמוֹעַ אֶת־רָעָתָם
מִיָּמִים יָמִימָה הִשְׁמִי אֶת־נַפְשׁ
הַצְדִּיק בַּמַּעֲשֵׂי רָשָׁעָה :

Porque este justo de vista y de oydos, morando entre ellos, afligia cada dia su anima justa con los hechos de aquellos injustos.

9 וְיִזְדַּע יְרוּה לְמִלֹּט אֶת־יְרֵאָה
מִמַּסְתָּהֶם וּלְנִצּוֹר אֶת־רָשָׁעִים
לְיוֹם דִּין לְהוֹתָם דְּרֵאִוֹן :

Sabe el Sennor librar de tentacion a los pi-os, y reseruar a los injustos para ser atormentados en el dia del juyzio.

10 וְעַל־יָתֵד אֲוֵתָם אֲשֶׁר הוֹלְכִים
בְּתִיבֵיהֶם אַחֲרֵי טִמְאָה הַבְּשָׁר
בּוֹיִי שְׁלֹטוֹנָה מִלֵּאֵי־לֵבָב עֲזִי־
בְּנֵיהֶם וְלֹא יִרְעוּ לְקַלֵּל לְכַבֹּד
אֱלֹהִים :

Y principalmente aquellos que siguiendo la carne, andan en concupiscencia de immundicia, y menosprecian la potestad, atreuidos, contumaces, que no temen de dezir mal de las potestades superiores.

11 וְאֵף־כִּי־הַמְּלָאכִים אֲשֶׁר בָּכָה
וּבִגְדָה גְּדוֹלִים מִחֶמְאָה לֹא יִשְׁאוּ
בִיְהוָה אֶת־מִשְׁפַּט תְּקַלְלָה אֲשֶׁר
עָלִיתָם :

Como quiera que los mismos Angeles que son mayores en fuerza y en potencia, no pronuncian juyzio de maldicion contra ellas delante del Sennor.

12 וְהָאֱלֹהִים בְּבִהְמוֹת הָאָרֶץ
הַבְּעִירוֹת אֲשֶׁר גִּבְרָאוּ לְטֹרֶף
וְלִאֲבֹד וּבְקַלְלָם אֶת־אֲשֶׁר לֹא
יִדְעוּ בְּשִׁנְתָּ נַפְשָׁם יִשְׁחָתוּ :

Mas estos diziendo mal de las cosas que no entienden, como bestias brutas, que naturalmente son hechas para presa y destruycion, pereceran en su perdicion.

7. Καὶ δίκαιον λῶτ καταπαύον-
μενον τῶν τῶν ἀθέσμων ἐν ἀ-
σέλγησιν ἀναστροφῆς, ἐρρύσαστο.

Et en a deliuré le iuste Lot, qui estoit oppresse des abominables par leur infame conuersion.

8. Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκαταπαύων ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχῇ δίκαιαν ἀνόμοις ἐργαῖς ἐβασάνιζεν.

Car ce iuste la habitant entr'eux, par ce qu'il oyait & voyoit, tormentoit de iour en iour son ame iuste, à cause de leurs melchans actes,

9. Οἶδε καὶ ἐπεὶ ὁ δίκαιος ὅτι πειρασμοὶ ὕπνου, ἀδίκους ἢ εἰς ἡμέραν κρείσσης καὶ λαζαρέους τέρειν.

Le Seigneur sait deliurer de tentation ceux qui l'honorent, & reseruer les iniustes pour estre punis au iour du iugement :

10. Μάλιστα καὶ τοὺς ἐπίσω σαρκεὶς ἐν ἐπιθυμίᾳ μασμῶν πορνομάχους, καὶ κυροσθητοὺς καὶ φρονήτας ῥαμπητοὺς, ἀνιδόλους, δόξας ἔσχημους, βλασφημῶντες.

Et principalement ceux qui cheminent après la chair, en conuoitise de pollution, & méprisant les seigneuries, audacieux, adonnés à leur sens, qui n'ont point horreur de blâmer les dignités.

11. Ὅπου ἄγγελοι ισχυροὶ καὶ δυνάμεις μέγας ὄντες, ἔφερουσι καὶ αὐτῶν ὡς ἐκ κρείων βλασφημῶν κρείσιν.

Comme ainsi soit que les Anges, qui sont plus grans en force & en puissance, ne donnent point sentence de blâme à son contre d'icelles deuant le Seigneur.

12. Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γενημένα εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοεῖσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρχήσονται.

Mais ceux-ci comme bestes, brutes, qui suivent leur sensualité, estans faites pour estre prinſes & destruites, blasphemans ce qu'ils n'entendent point, periront par leur propre corruption :

CAP. II.

7. Et iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria ac luxuriosa conversatione eripuit.

And delivered last Loth vexed with
the uncleanly conuerſation of the wi-
cked.

8. *Aspectu enim & auditu iustus erat : habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant.*

For he being righteous / and dwell-
ling among them / in seeing and hearing /
bered his righteous soule from day to
day with their unlawfull deedes.

9. Novit Dominus pios
de tentatione eripere : in-
quos verò in diem iudicii re-
servare cruciandos.

The Lorde knoweth to deliuer the
godly out of temptation / and to reſerue
the vnjuſt vnto the daye of iudgement
to bee puniſhed.

10. Magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemq; contemnunt, audaces, tibi placentes: sectas non metuunt introducere blasphemantes.

And chiefly them that walke after
the fle. h. in the lust of uncleannes, and
despise the gouernement: which are pres
umptuous, and stand in their owne co
nceit, and feare not to speake euil of them
that are indiquite.

11. Vbi angeli, fortitudine
& virtute cū sint maiores,
non portant aduersum se (2
Domino) execrabile iudiciū.

Where as the Angels which are greater both in power and might / give not railing iudgement agaynst them before the Lord.

12. Hiverò velut irrationalia pecora, naturaliter in captionem & in perniciem, in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt.

But these / as brute beastes / set with
sensuality and made to be taken / & de-
stroyed / speake euill of those things
which they knowe not / and I shall perij be
through theyr owne corruption.

Das II. Capitel.

7. Vnd hat erlöset den Gerechten
Loth / welchem die schendlichen Leute
alles leid thaten / mit ihrem vnzüchti-
gen wandel.

De hand freiste den refferdige Lot / huilcken de
skendelige Golt gjorde alt ont / mer deris wtuerelike
omgengelse.

8. Denn die weil er gerecht war /
vnd vnter ihnen wohnet / daß ers se-
hen vnd hören muste / quelen sie die
gerechte Seele von tag zu tage / mit
ihren vnrechten wercken.

De effierdi hand vaar reſſerdig / oc hode iblane
dem / at hand nøddis til at ſee oc høre der / da pinte de
den reſſerdige Siel dag fra dag / met deris wreſſerdige
gerninger.

9. Der HERR weiß die Gottseligen auß der versuchung zu erlösen/die Ungerechten aber behalten zum tage des Gerichts zu peinigen.

H E R R E veed at frelse de Gudelige aff fri-
stelse / Oc at beuare de Wretferdige til Domme dag.
at vine.

10. Allermeist aber die/ so da wandeln nach dem fleisch inn der vnrainen lust/ vnd die Herrschafften verachten/ dürstig/eigensinnig/nicht erzittern die Majestäten zu lästern.

De aller meest dem/ som vandre effter Rodet/ i to-
rensig begering/ oc foracte Herickaff/ dristige/ egenin-
dede/ icke bessue ved at bespaarte Maestaten.

11. So doch die Engel / die grösser
stärke vnd macht haben / nicht ertra-
gen das lästerliche Gericht wider sich
vom HERRN.

Der som dog Englene / som haffue større styrcke
oc mact / icke kunde lide den lastelige Dom mod sig aff
HENRI.

12. Aber sie sind wie die vnvernünftigen Thier/ die von Natur dazu geboren sind/ daß sie gefangen vnnnd geschlacht werden/ lästern da sie nichts von wissen/ vnd werden in irem verderblichen wesen ombkommen.

Men de ere som roffumstige Diur/som aff Na-
turen ere fødte der til/ ar de skulle gribis oc slacis/ De
laste det som de vide inred aff/ oc skulle omkomme i de-
ris fordersueltige vāsen.

Kapitola II.

7. A spravedlivého Lotha obkřtěného bezprávím neslechetných / od smilného gestich obcování vysvobodil.

I sprawiedliwego Lot'a spra-
 cowanego bezecnym obcowaniem
 hańbnych ludzi wybaw. t.

8. Bratem zagiſt' y ſluchem
ſprawedliw' byl p'eb'hwage n. e
zy nimi / t'ek'ſto den odedne
ſprawedliwau Duſſy ſtut'ſy
neſſlechet'nyimi trápili.

Abowsem on spráwiedliwy
mfeštárac miedzy nimi / ná Pásoy
dżent nie pobużajmy ich spráwas
ma wózać te y słyšac dušę sprás
wiedliwa dżecy.

9. Dmijť Pán Bůh sprá-
wedliwě z polussenj wnswo-
diti/ ale nesseslechetně zachowati
se dni Soudněmu t mučeníj.

Omiec Pan pobożne ludzi z
połusenia wybawić / a nasprze
wiedliwa na śadny ożien tu karas
nin zachować.

10. A nawayice ty / kiejkożto
po wali tła swżho w żadost
nełisoty chodij / a Panstwij
porupugij / zauffalij gsaue /
sami sobż se iłhijce / nebożijce
se bludn wwoditi / rauhagij
ce se

Nawiaszcza ty Florzy za czas
temsqac w mircyjszey posadzi wo-
sca dzodja / y / anithwan gardza
jmwoln / y w jobie sie pochajaz
cy / nie lecala sie bluznie przelo-
zindlwa.

11. Kdežto Angelč gsauec
wěšty w spěle n w močy neži
Lidč / ledwa trpij proti sobč
ten proklatč Saud (ode Pa
na.)

Goyz sami Aniołowie Echorzy
śla ymoca wieczyj sa/ nie czynia
bluźnierczego sabu przeciwko im
w t a a.

12. Tyto pak safo ne rozum:
ná howada/od přirození gđau
do wżenij a k zahynutij w
těch wěccch třetých neznagij/
rauhagijce se w porušenij
swěm zahynau.

Ale ci są to nie rożumne bydles
tha Ethore są przypożentem swo
im idą / wczynione tu temu Fonco
wi / aby poimanie żginsley / ty tzes
cy ganiac Etorych niewiedzą / w
słażentiu swoim sąglna.

ב

13 ויקבלו פורענות
בכאנותם פריצתה ד
דעלמא מיתחבין טולמא
וקמתא דפלחין אסתרניא
בחסמיתא דנפשהו מ
מצטריו להו עליוכו :

*Riportando la mercede de l'ingiustizia:
come quelli che si danno buon tempo ne le
loro ordinarie delizie, porcitie e macchie,
che si pigliano passa tempo ne i loro suga-
mi, banchettando insieme con voi.*

14 עיניהו מליו וניותא
וחסיו דלג ישתקו
מטעיו נפשו דבית חסמא
לית להו לבנתהו מלא
אלובותא פני לשתא :

*Che hanno gli occhi pieni d'adulterio,
infatuati del peccato, mescondo le
anime instabili, hauendo il cuore eserci-
tato ne le rapine, essendo figliuoli di ma-
ladiuione.*

15 שיקו אורחתה
תריצתא דמרוט טעו מו
הימנותא ומהלכו בא
באורחה דבלעם ברבער
דחב לאגרא דחטיותא :

*Che lasciata la dritta Via, hanno er-
rando, seguendo la Via de Balaam figli-
uol di Bofor, il quale amò la mercede in-
qua.*

16 מרדיותא דיוקבל על-
מסטיגותא נפשה בר
חמרא חרשא ממולג
פחל בר נשג נפלא
שטיותא דנבא :

*Et fu conuinto de la sua iniquità: per-
che con asinella muta, parlando in voce
humana, raffrenò la pazia del Profe-
ta.*

17 איליו חנו מעינות
דלא מינ ענני דמו
עדעורא מתנויעין ו
נדעמשג דחשוכה מ
מתנטר להו :

*Questi son fonti senz'acqua, e nuuo-
le ayntate da furia di vento: as quali è ri-
serbata in eterno l'oscurità de le tenebre.*

ב

13 לקחת את שכר רשעה
אשר לחפצם חושבים את-
עדות ימיהם מומים ומאומים
המתענגים במרמול נפשם
באכלם עמקם לחם בבית
מרוח :

*Recibiendo el galardón de su injusticia re-
putando por deleyte poder gozar de deleytes ca-
da dia: estos son suziedades y manchas: los qua-
les comiendo con vosotros, juntamente se recre-
an en sus errores.*

14 עיניהם מלאו נאפים
וחטאה לא חנוח בעללותם
מהתלים את נפשות נעוה ונלות
ישל להם לב בוצע בצע ובני-
מארה המה :

*Teniendo los ojos llenos de adulterio, y no
saben cessar de pecar, ceuando las animas incon-
stantes, teniendo el corazón exercitado en cudi-
cias, siendo hijos de maldicion,*

15 בעובם את דרך ישרה תעו
והתעו הלכו אחרי דרך בלעם
ברבעור אשר אהב את שכר
רשעה :

*Que dexando el camino derecho han erra-
do, auiendo seguido el camino de Balaam hijo de
Bofor, el qual amó el premio de la maldad.*

16 נקח חוכחת רשעה נפשו
בחביע האחרון הפעירה בקול
אדם לבלא את כסלות הנביא :

*Y fue reprehendido de su maldad: vn ani-
mal mudo à costumbrado à yugo, sobre que yua
sentado, hablando en boz de hombre refrenó la
locura del Propheta.*

17 אלה הם בארות נשברים
אשר לא יכלו מים עננים
גזבתם סופה לאשר עיפה ואמל
צלמות גצר לעולם :

*Estos son fuentes sin agua, y nuues traydas
de toruellino de viento: para los quales esta gu-
ardada eternamente la obscuridad de las tinie-
blas.*

6.

13. Κοιμούμενοι μισθὸν ἀδικίας,
ἡδονὰς ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ
τρυφῇ, ἀπὸ κοινοῦ μᾶλλον ἐν τρυ-
φῇ ὄντες ἐν ταῖς ἀπείτοις αὐτῶν,
συνδωχόμενοι ὑμῖν.

*Rapportans le salaire d'iniquité, &
prenans leur plaisir en leurs delices or-
dinares, taches, souillures, prenans leur
esbat en leurs tromperies, en banquetant
auec vous:*

14. Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες μεσσοὺς
μοιχαλίδος, καὶ ἀκαταπύτους
ἀμαρτίας, δειλαζόντες ψυχὰς ἀ-
σεβέτους, καρδίας γεγυμνασμέ-
νῃς ἀπειροεξίας ἔχοντες κατήρας
τέκνα.

*Ayans les yeux pleins d'adultere, & qui
ne cessent iamais de pecher, amorsans
les ames mal alleuees, ayans le cœur
exercé en rapines, enfans de maledic-
tion:*

15. Καταλιπόντες τὴν ὁδὸν ὁ-
δὸν, ἐπαρνήθησαν ἐξαπολεθῆσαν-
τες τῇ ὁδῷ τῆ βαλαὰμ τῆ βοσέρι:
ὅς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν.

*Lesquels ayans delaisié le droit che-
min, se sont fourueyés, ayans ensuiui
le train de Balaam fils de Bofor, qui ai-
ma le salaire d'iniquité, mais il sur re-
dargué de son iniustice.*

16. Ἐλεγξεν ἡ ἐχθρὸς ἰδίας ἀδελ-
νομίας. ὑποζυγιον ἀφωρον, ἐν ἀν-
θρώπου φωνῇ φηγεγέμενον, ἐκώ-
λυσε τὴν τῆ αἰσθητικῆς ἀφρο-
νίας.

*Car vne asnesse muette parlant en
voix d'homme, reprima la folie du Pro-
phete.*

17. Οὐτοί εἰσι πηγὴ ἀνυδροὺς, νεφέ-
λαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς
ὁ ζέφους τῆ σκίτους εἰς αἰῶνα τε-
τήρηται.

*Ce sont fontaines sans eau, & nu-
ees demenees par le tourbillon: aus-
quels l'obscurité des tenebres est refer-
uee eternellement.*

CAP. II.

13. Percipientes mercedem iniustitie, voluptatem existimantes dici delicias, coinquinationis, & maculæ, deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum.

And shall receive the wages of unrighteousness / as they which count it pleasure to live deliciously for a season. Spotten they are & blotched / delighting themselves in their deceivings / in feasting with you.

14. Oculos habentes plenos adulterii & incessabilis delicti. Pellicientes animas instabiles, cor exercitatum in avaritia habentes, maledictionis filii.

Having eyes full of adulterie / and that can not cease to sinne / beguiling unstable soules: they haue heauies eyes filled with concupiscences / cursed children.

15. Derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit.

Which forsaking the right way / haue gone astray / following the way of Balaam / the sonne of Bosor / which loved the wages of unrighteousness.

16. Correptionem verò habuit suæ vesaniæ, subiugale mutum animal hominis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam.

But hee was rebuked for his insensitie: for the dumme asse speaking with mans voice / for bade the foolish heere of the Prophet.

17. Hi sunt fontes sine aqua, & nebulae turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur.

These are welles without water / and cloudes caried about with a tempest: to whom the blacke darkenes is reserved for ever.

Das II. Capitel.

13. Vnd den lohn der vngerechtigkeit davon bringen. Sie achtens für wol lust / das zeitliche wolleben / Sie sind schande vnd laster / prangen von ewren Almosen / prassen mit dem ewren.

De saa wresferdigheids loen der aff. De acte det for velt aff / at leffue daglige vel / de ere stam oc last de bramme aff eders Almisje / de brasse met eders.

14. Haben Augen voll Ehebruchs / lassen ihnen die Sünde nicht wehren / locken an sich die leichtfertigen Seelen / haben ein Herz durchtrieben mit Seib / verfluchte Leute.

De haue eyen fulde aff Horeri / de lade icke formene dem synden / de locket til sig de leserdige Sieler / haue ic hiere som er beslager met gerighed / forbande de Folk.

15. Verlassenden richtigen Weg vnd gehen irre / vnd folgen nach dem wege Balaam des Söns Bosor / welchem geliebte der lohn der vngerechtigkeit.

De forlade den rette ven / oc gaa vild / oc folde efter Balaams Bosor söns ven / hulten der elste wresferdigheids loen.

16. Hatte aber eine straffe seiner übertretung / nemlich / das stumme lastbare Thier redet mit Menschenstimme / vnd wehret des Propheten thörrheit.

De hand sic straff for sin offuerredelse som baar / Det stumme creibbaarne Diur talede met Mennistis rost / oc formenter Propheten sin daarlighed.

17. Das sind Brunnen ohn Wasser / vnd Wolcken vom Windwirbel umgetrieben / welchen behalten ist ein tunckel Finsterniß in ewigkeit.

Disse ere Rilder uden vand / oc Skyer som om-driffuis aff huerluind / hulte morekens dumbhed er beuaret til euigtid.

Kaptola II.

13. Wezmance odpłatu nie sprawiedliwosći swę. Za rozkosz magij kazycho dne kochani / głaue posskwrna a mizkosti: Rozkosz plodisce na Nodoch swęch s wami smilnijce.

Zodnosiac zapłate niesprawiedliwosci / przethoiz ja wozieczna rzecj sobie maa powzedne rozkosz / plugastwam sa y zmagant ktorzy kochaja sie w zrodach swoi / gdy z wami biesiaduja.

14. Oci magijce plne czystosci / a neprestawagij hfer / laudijce Dusle / nowstaj wien / srdce magijce obmytke / lafomstwij / Synowę / glos / tenstwij.

Oczy maa pelne czystosci / y ktorzy nie vmietu przestac od grzechu / wylubzajac dusze niestajec / serce maa wypuczoane / wydzieraniu / ludzie przestek.

15. Ktektij opustiwosce cestu prawau / y zblaudili wchodiwosce na cestu Balamowu / Bosor / kterij mizu neprawosti milowal.

Ktorzy opustiwosky prostadros / ge / obladzili sic / y wdali sic droga Balamu synu Bosorowemu / ktorzy zaplaty niesprawiedliwosci vmilowali.

16. Protoz trestanki mel ja swrau ne maudrosti. Kdyz ne me pod cho danz howado / slowkijim hlasem mluwilo / a brnilo Proroku geho nemau / drosti.

Ne ktrofowante przestepstwa swego / cterpial / abowiem niema oslca / tazmo nosaca ludzkim glos / sem mowiac / zablamowala hales / sthwo prorockie.

17. Tis gfa u pako Studni / ce bez wody / a mshy wichry / zbaufent / kterymzo mratota temnostij se chowa.

Tis sa skolam bez wody / oblos / fi od wichru pedzane / ktorym na / gestke ciemnosci na wieki sa zachowane.

七

18 פתירותהון ציר סר
סריקות רעניהון ממליו
ומטעיו בקתתא דבסרא
באטות **א** ובריותא
ובפנותא לאליו דליל
אתפציו דבטציות **א** ד
דארתהון מהלבין :

*Percioche parlando parole di Vanità
piu che arroganti, mescano con le concu-
piscenze de la carne & le lasciuie coloro,
che s'erano del tutto vistratti da quelli che
conuersano ne l'errore.*

19 לְחֹארוֹתַי אֵיךְ מֵלֶכֶךְ
לָהֶן וְאֵלֶיךְ אֵיכָּהֶן עֲ
עָבְדָה וְחִבְלָה כָּל־מִן אֵיךְ
הַמִּדְבָּר מִן אֶתְּ עָבְדָה
הִיא אֵתְּ עָבְדָה :

Promettendo loro la libertà, essendo essi serui di corruzione: conciosia che da cui l'huomo è superato, a colui è sottoposto in seruitù.

20 אִלְּךָ אֶתְּפֹצִי מִן־
 טְמֵאוֹתַי וְעֵלְמָה
 בִּידְעֶתָ דְּמִי וּמִחִינִי
 וְשׁוֹעַ מִשִּׁיחָי וְנֶאֱמֹנִי
 תֹּב מִתְּכַדִּי וּמִזִּדְּכִי
 וְהִנֵּה חֲרָתְהוֹן בִּישָׁא מִן־
 מְדַמְתְּהוֹן :

*Perche se poi che sono sciti fuor de
l'immonditie del mondo, per la cognition
del Signore e Saluator IESV Christo, di
nuovo smuolgendosi in esse, ne son supera-
ti, la loro l'ultima conditione è diuenuta
peggior che la prima.*

21 בַּקָּה צִיר טַב לִירֵא
לְמַדְעֵיתָהוּן לְאַהֲרָה
דְּבָאנִי מִן דְּלְמַדְעֵי וְתִיב
לְמַתְּ בְּנֵי מִן בִּיקְדָנָא
הָדִישָׁא דְּמַתְּהִבָּא לְהוּן :

Imporeche sarebbe stato loro il meglio non haver conosciuto la via de la giustitia, che doppo l'haverla conosciuta, ritornarsene a dietro dal santo precetto che era stato dato loro.

22 הָיָא דִּיּוּן לְהוֹן בְּלֹא תַמָּא
דִּיקוּשְׁתָּא הָדָא בְּלֹא תַב
לְקִיבָסָה וְחִיּוּבָא מִשְׁתַּיְגָא
לְבַעֲקָא דְּזֻבְלָא :

*Et è loro avvenuto quello che si dice
per vero proverbio, Cane ritornato al suo
proprio vomito: e porca lavata ritornata
a travedersi nel fango.*

3

18 כִּי־הִבֵּל גִּבּוֹתָם יִבְיְעוּךָ
בַּתְּאוֹת וְלֹא תִבָּשֶׁר יִהְיֶה לָּם
אֲשֶׁר בַּמַּעַט סָרוּ מִלְּעֲתָם אֲךָ
עוֹד בַּשִּׁגָּה הִלְכוּ :

Porque hablando arrogantes palabras de vanidad, ceuan con las concupiscencias de la carne en dissoluciones à los que verdaderamente auian huydo de los que conuersion en error.

19 מְבַשְׂרִים אֲזַתֶּם אֶת־חֲפָשָׁה
בְּרוּחָתֶם עֲבַד־יְהוָה יִתֶּה פִי—
הָאִישׁ אֲשֶׁר נָחַת מִפְּנֵי אַחֵר
עֲבָדוֹ נַעֲשֶׂה :

Prometiendoles liberrad, siendo ellos mismos siervos de corrupcion. Porque el que es de alguno vencido, es sujeto à la seruidumbre del que lo vencio.

20 כִּי־אֲשֶׁר עָבְדוּ אֶת־גִּזְלֵל
הָעוֹלָם בְּדַעַת אֲדֹנָיו וְגִזְלֵל
יִשְׁוֹעַ הַמַּשִּׁיחַ וְעוֹד גְּבוּכִים יִהְיוּ
הָיָה לָהֶם הַתְּחַרְוֹת רָעוֹת
מִדַּאשְׁנֵהָ :

Ciertamente si auindose ellos apartado de las contaminaciones del mundo , por el conocimiento del Sennory Salvador Iesus el Christo, y otra vez enboluiendose en ellas, son vencidos, sus postrimerias les son hechas peores que los principios.

21 כִּי־טוֹב הָיָה לָהֶם לֹא לָרֶעַת
אֶת־דֶּחַךְ הַצִּדְקָה מִדַּעַת וְלָשׁוֹב
מֵאַחֲרֵי־מִצְוֹת הַקְדוּשָׁה הַגְּבוּלָה
לָהֶם :

Porque mejor les viera sido no auer conocido el camino de la justicia, que despues de auelo conocido, tornarle àtràs del sancto mandamiento que les fue dado.

22 פִּי־קִרְיָה לָהֶם דְּבַר־מִשְׁלַ
הַחַמּוֹת בְּכָל־לֵב שָׁב עַל־קִיָּא
יְהוֹרֵר רַחֵץ אֶל־לֵלִי צִמְחָה :

Pero hales acontecido loque por vn verda-
 dero prouerbio se suele dezir: El perro es buelto
 à su vomito, y la puerca lauada es tornada à re-
 bolcadero del cieno.

6.

18. Ὑπερογκα γὰρ ματαιότητος
Φθηγόμοι, δελεάζουσιν ἐν ὕπι-
θυμίαις σκεπτός, ἀπελγείαις τοὺς
(ὀλίγους) ὁδοφυγόντας τὰς ἐν πλά-
γι ἀναστρεφόμενους.

Car en prononçant propos fait enflés de vanité, ils amersent par les conuoitises de la chair, & par insolences, ceux qui estoient à bon escient eschappés d'entre ceux qui conuersent en erreur :

19. Ἐλθέσαν αὐτῆς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτὴ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ὡ γάρ περ ἤτηται, τέτω καὶ διδύλωται.

Leur promettans liberté : comme
ainsi soit qu'eux-mêmes soyent serfs
de corruption : car on est réduit en la
servitude de celui par lequel on est sur-
mené.

20. Εἰ γὰρ ὁποφυχρόντες πᾶ μῖσ-
μας τῇ κρημῇ, ἐν ὁπρωσὶ τῇ
κυρῇ καὶ σωτῆρι (C) ἰησοῦ χριστοῦ.
τῆς ἡ πάλιν ἐμπλακένες ἡτῶν-
ται, γέγονεν αὐτοῖς πᾶ ἔχρα χεί-
ρονα τῶν πᾶτων.

Car si apres estre eschappes des seu-
illures du monde, par la cognoissance
du Seigneur & Sauueur Iesus Christ :
toutes fois derechef eists entortillés en
icelles, ils en sont surmontés, leur der-
niere condition leur est deuenue pire
quela premiere.

21. Κρείττον γὰρ ἡμεῖς αὐτοῖς μὴ ἐ-
πεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιο-
σύνης, ἢ ὅτι γνωστοὶν ὅτι σπέρσαι ἐκ
τῆς ἀγαθοφροσύνης αὐτοῖς ἀγίας
ἐμπλῆς.

Car il leur eust mieux valu n'auoir point cognu la voye de iustice qu'apres l'auoir eognuë, se destourner arriere du saint commandement qui leur auoit esté baillé.

22. Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς
ἀληθοῦς παρομοίας, κύων ὅτι πρέ-
ψας ὅτι τὸ ἴδιον ἐξέγραμα· ὅ, ὅς
λασπεδύνη, εἰς κύλισμα βορβορά.

Mais ce qu'on dit par un vrai proverbe, leur est advenu, Le chien est retourné à son propre vomissement : & la truye lauee est retournée à se vautreer au boubier.

18. Superbia enim vanitatis loquentes, pellicunt in desiderijs carnis luxurie, eos qui paululum effugiunt, qui in errore conuertantur.

For in speaking swelling wordes of vanitie / they beguile with wantonnes through the lustes of the flesch them that were cleane escaped from them which are wrapped in error.

19. Libertatem illis promittentes, cum ipsi servi sint corruptionis, à quo enim quis superatus est, huius & servus est.

Promitting unto them libertie / & are them selves the seruants of corruption: for of whomsoever a man is overcome / euen unto the same, so he is bound.

20. Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cognitione Domini nostri & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.

For if they / after they haue escaped fro the filthinesse of the worlde / through the knowledge of the Lord / and of the Saviour Iesus Christ / are yet tangled againe therein / and overcome / the latter ende is worse with them then the beginning.

21. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem, retrorsum conuertere ab eo quod illis traditum est sancto mandato.

For it had bene better for them / not to haue knowen the waye of righteousness / then after they haue knowen it / to turne from the holy commandment giuen unto them.

22. Contigit enim eis illud veri proverbij: Canis reuersus ad suum vomitum: &, Sus lota in volutabro luti.

But it is come unto them / according to the true prouerbe / The dogge is returned to his owne vomit: and / The sow that was washed / so the wallow, ing in the mger.

18. Denn sie reden stolze wort / da nichts hinder ist / vnd reissen durch vnzucht zur fleischlichen lust / die jenigen / die recht entrunnen waren / vnd nun im irthumb wandeln.

Thi der tale stolze ord / som inred er hoff / oc locke dem formeldest wuerdigheid til ledelig lyst / som rettelt ge vaare vndkomne / oc vandre nu i vild farelse.

19. Vnd verheissen jnen Freyheit / so sie selbs Knecht des Verderbens sind. Denn von welchem jemand überwunden ist / des Knecht ist er worden.

De de loffue dem Frihed / alligenel at de ere self for derffuelens Dienere. Thi aff huiet en nogen er offueruunden / hans Dienere er hand bleffuen.

20. Denn so sie entflohen sind dem vnflat der Welt / durch die erkenntnis des HERRN vnd Heilandes Jesu Christi / werden aber widerumb inn dieselbigen geflochten vnd überwunden / ist mit jnen das letzte ärger worden denn das erste.

Thi at vnflude de Verdens vrentlighed / formeldest vor HERRN oc Heilandes Ihesu Christi betendelse / oc bliffue besuerede oc offueruundne igen der vdi / da er der sifte bleffuit verre mer dem end der sörste.

21. Denn es were jnen besser / das sie den weg der Gerechtigkeit nicht erkennen hetten / denn das sie ihn erkennen / vnd sich kehren von dem heiligen Gebot / das jnen gegeben ist.

Thi der vaare dem bedre / at de haffde icke kent retferdigheds vey / end at de kende hannem / oc vendesig fra der hellige Bud / som dem er giffuit.

22. Es ist jnen widerfaren das wahre Sprichwort: Der Hund frisset wider was er gespetet hat. Vnd die Sau wälget sich nach der schwemme wider im kot.

Der sande Ordspoc er dem vederfare / Hund en æder igen der som hand spyde. De Soen veltet sig i Skarnet igen effter hun er toet.

18. Nebo pyssne marnosti mluvišce / laudij w rozkošny tlesněho smilšiva / ty kćikj nedokonale warugij se hšij chuow / a w bludu bydlisce.

Abomsem nádata prožnost mowiac / przyladzaja przez poządliwość ciała prokošny ty kćikj y prawdziwie vćiešti byli od otych kćikj w błdzie przemiešzawata.

19. Swobodu gim siłbugij / a gauce sami služebnicy poruše ni. Neb od toho kdo gest pšemožen / toho y služebništem gest.

Wolność im obścucac gdyž sami są słudzy słuźenia / abowiem kto gest od toho przezwyćcion / temu tej test zniemožny.

20. A když pak ti kćikj včij kagij posłtwrn swěta tohoto / strže žnámosti Dána nassěho a Spasětele Bězu Křsta / os pšet zase gim biwagij pšemoženi a w ně vwaleni / tehdy včij něny gšau gim posłdnij wčep horšij nežu prwnij.

Do kćikj včij plugěwošćě žnámoty přez včianě Dána y žbawětele Jezu Křsta / ty. ni se vmotawšij byli zwycięzci / th. dy osčarni stan ič stál se goršij niž pšerwšij.

21. Neb gest bylo gim lěpe cěstě Sprawedlnosti nepožnawati / nežli popožnānij zase pšet odwrāti / od toho Pšikāzanij Swatěho / kćikj gest gim bylo prwě wpdano.

A lěpšyby im bylo nševsnac drogi sprāwedlnowšći / nižli pozšnawšij cošnac se nā zad od šwis they nāny im podāney.

22. Trešij se žagistě nā nšono prawě Pšijšlowij: Pes nawrātil se k swěmu wšwratu. A toto: Ewině vmyšā / zase se vwalila do kalistě blāta.

Ale se sm przydālo / co prawdžwa prypowěšća pospolice mowāia / Pies wrōcił se do swego / cistā swego / y šwinia vmyta do fałuzie błota.

לְהַדְרָא הָשָׁא אֲנָא חֲבִיבִי
הַתְּחִינִי כְּתִיב אֲנִי לְכוּ
אֲחֵרְתָא דְּבַחִין מִקִּים אֲנָא
בְּעִדְהֵנָּה לְדִכְפִּי
דְּרַעֲיָנָכוֹן :

*Carissimi, io vi scrivo già questa seconda epistola, per amandue le quali sue-
glio con ammonitione la sincera vostra
mente.*

דְּתַחֲוִין עֲהִדִין לְמַלְאָה
דִּמְיוֹ קֹדֶם מִתְאַמְרוֹן מִן
בְּנֵי קִדְשָׁא וְלִפְתִּיקְתִּין
דְּחִין שְׁלִיחָא מִן וּבְחִינִין
אֲמִין :

*Accioche voi vi ricordate de la pa-
role che già sono state dette dai santi Profe-
ti, e de la Dottrina di noi Apostoli del Si-
gnore e Salvatore.*

הָדָא דִּין לִקְדָם תַּעֲדִין
דְּבִינְמִתָּא חֲרִיבָא יֵאָתֵין
אֲנִישָׁא דְּפִרְנִיָּא וְטוֹעִי דַּע
דְּעִלְמָא הֵנָּה בְּרִגְיָתָא
דְּנִפְשָׁהוֹן יִהְלִיכוּן :

*Sapendo in prima questo che ne gli ul-
timi giorni verranno de beffatori, che ca-
minaranno secondo le lor proprie concu-
piscencie.*

וְאֲמִרִין אִיכוּ חֲבִיבִי
מִוֹלֵכְתָּא דְּמֵאֲחִיתָה מִן-
בְּתֵר דִּין דְּמִכּוּ אֲבַחְתִּין כֹּל-
מִדָּם חֲבִיבִי מִקְדָּמִין מִן
רִישִׁיתָה דְּעִלְמָא :

*Ediranno, Dove è la promessa de la
sua Venuta? conciosia che da che i Padri
s'addormirono, tutte le cose hanno perse-
uerando così fin dal principio de la crea-
tione.*

מִטּוֹל דְּתֵרָא מִן-הָלִין
מִלְאָה לֵּא טַעֲנִין לְהוֹן דַּ
דְּשִׁמְיָא הוּן מִן-קֹדֶם
וְאֲרַעָא מִן מִיָּא וּבִאֲדָא
דְּמִיָּא מִתְקִימִין מִטּוֹל
בְּמִלְתָּא דְּאֵלֵהָא :

*Certo essi sono Volontariamente igno-
ranti di questo che i cieli erano già gran
tempo, e la terra, consistendo dentro d'l
acqua, e per mezzo l'acqua, per la parola
di Dio.*

מִטּוֹל הֲנוּן גִּיר דִּמְיוֹ
קֹדֶם עִלְמָא כִּד הוּן
מִלְאָה אֲבָד :

*Per lequali cose el mondo che era al-
lora inondato d'acqua, perì.*

וּמִיַּעַתְּ אֲחֵרְבִי שְׁנִיתָ כְּתִיב אֲנִי
לְכֶם אֲחֵרְבִי הוּאֵת לְתַתְּעוֹרֵר
בְּזִכְרוֹן אֲחֵרְבִי רִנְחָם :

*Charissimos, yo os escriuo aora esta segunda
carta, por la qual despierito con exhortacion vue-
stro limpio entendimiento.*

לְזִכֹּר דְּבָרִים אֲשֶׁר מִקְדָם
מִדְּבָרִים בְּפִי-הַנְּבִיאִים הַקְדוֹשִׁים
וּמִצִּיּוֹן אֲשֶׁר הוּאֵם אֲנַחְנוּ
שְׁלִיחֵי-אֲדֹנָינוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ :

*Para que tengays memoria de las palabras
que antes han sido dichas de los sanctos Prophe-
tas, y de nuestro mandamiento, que somos Apo-
stoles del Sennor y Salvador.*

וְזֹאת בְּרֵאשׁוֹנָה תַּעֲדִין כִּי-
יְבוֹאוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תַּעֲלִילוּם
הַחֲלָכִים בְּתַאֲוֹת נִפְשֵׁיהֶם :

*Sabiendo primero esto, que en los postrime-
ros dias vendran Burladores, andando segun sus
propias concupiscencias.*

לֵאמֹר אִין מֵאֲמֹר בּוֹאוּ כִי-
מֵאֲשֶׁר יֵשֶׁנּוּ אֲבֹתֵינוּ כֹּל-דְּבָרִים
עַל-כֵּן עֹמְדִים מִרְאשִׁית
הַבְּרִיאָה :

*Y diciendo: Adonde esta la Promessa de su
aduenimiento? Porque desde el dia en que los
Padres durmieron, todas las cosas perseueran
ansi como desde el principio de la creacion.*

אֲךָ בְּסִלָּה וְהַפְצֹר גִּכְחַד מֵהֶם
כִּי-הַשָּׁמַיִם הִיוּ מִקְדָם וְהָאָרֶץ
מִמִּים וּבְמִים קָמָה בְּדָבָר
אֱלֹהִים :

*Cierro ellos ignoran voluntariamente, que
los cielos fueron en el tiempo antiguo: y la tier-
ra que por agua y en agua está essentada por la
palabra de Dios:*

אֲשֶׁר עֲלִיתָם מִקְדָם הָאָרֶץ
בְּמִי הַמַּבּוּל גִּשְׁחָתָה :

*Por loqual el mundo de entonces pereció
anegado por agua.*

Ταύτην ἔδωκεν ἀγαπήσει, δευτέ-
ραν ὑμῖν γραφὴν ἐπιστολῶν,
ἐν αἷς διεξέρω ὑμῶν ἐν ἰσχυρῇ-
σὶ τῇ εὐαγγελίᾳ ἀληθείας.

*Bien aimés, ie vous escri de la ceste
seconde epistre, par laquelle ie reueille
par adueu illecmens vltre pur entende-
ment:*

2. Μνησθῆναι τῶν περὶ ἐρημῶν
ρημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων περὶ ἡ-
τῶν, καὶ τῆς τῶν ὑποστῆλων ὑμῶν
ἐντολῆς ἡ κυρίας καὶ σωτῆρος.

*Afin qu'ayez souuenance des paro-
les qui au parauant ont esté dites par les
saincts Prophetes, & de nostre saint
commandement, qui sommes Apostres
du Seigneur & Sauueur.*

3. Τὸ πρῶτον γνώσκοντες, ὅτι
ἐλθόντων ἐπ' ἑσάς τῶν ἡμερῶν
ἐμπορεύσονται πάντες ἰδίως αὐτῶν ἐ-
πιθυμίας πρὸς ὁρμήν.

*Sachans tout premierement cela,
qu'il viendra es derniers iours des moc-
queurs, cheminans selon leurs pro-
priétés concuoitises:*

4. Καὶ λέγοντες, πῶς ἐστὶν ἡ ἐπαγ-
γελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς
καὶ οἱ πατέρες κοιμήθησαν, πάν-
τες οὕτως ἀπαμύναι ἀπ' ἀρχῆς κτί-
σεως.

*Et disans, Où est la promesse de son
aduenement? car depuis que les Peres
sont endormis, toutes choses perseue-
rent ainsi dès le commencement de la
creation.*

5. Λαμβάνει γὰρ αὐτοὺς τὸ πρῶ-
τον, ὅτι ἄρανοι ἦσαν ἐκπαλαι,
καὶ γῆ, ἐξ ὕδατος. ὃ δὲ ὕδατος
συνεστάκει, τῷ τῷ ἑσὶ λόγῳ.

*Car ils ignorent volontairement ce
point, que dès iadis les cieus ont eu
leur estre, & la terre consistant dedans
feau, & parmi feau, par la parole de
Dieu.*

6. Δι' ὃν ὁ κόσμος ὕδατι κα-
τακλυσθεὶς ἀπώλετο.

*Par lesquelles choses le monde d'a-
lors est peri, estant couuert d'un deluge
d'eaux.*

HAnc ecce vobis charis-
simi secundam scribo
epistolam, in quibus, ve-
stram excito in comuni-
tione sinceram mentem.

This second Epistle I now write
vnto you/ beloved / where with I stirre
vp/ and warne your pure mindes.

2. Ut memores sitis eorum
quæ prædixi verborum à san-
ctis Prophetis, & Apostolo-
rum vestrarum, præcepto-
rum Domini & Salvatoris.

To call to remembrance the words / which were tolde before of the holy Pro-
phets / and also the comāndement of vs
the Apostles of the Lord and Saviour.

3. Hoc primum scientes, quod venient in novissimis diebus in deceptione illudores, iuxta proprias concupiscentias ambulantes.

This first vnderstande / that there
shall come in the last daies / mockers /
which will walke after their lustes.

4. Dicentes, Vbi est promissio aut adventus eius? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perleverant ab initio creaturæ.

And say / Where is the promise of
his coming? for since the fathers died /
all things continue a like from the be-
ginning of the creation.

5. Latet enim eos hoc volentes, quod cæli erant prius & terra, de aqua, & per aquam, consistens Dei verbo.

For this they willingly knowe not /
that the heauens were of old / and the
earth that was of the water and by the
water / by the worde of God.

6. Per quæ, ille tunc mundus aqua inundatus periit.

Wherefore the world that then was/
perished/overflowed with the water.

Das ist die ander Epistel /
die ich euch schreibe jr lieben / inn wel-
cher ich erwecke vnd erinnere ewren
lautern sinn.

Dette er den anden Epistel / som ieg scriffuer til eder / i elskelige / i huilket ieg opuecker oc paamin-
der eders rene sind.

2. Daß jr gedencket an die wort/die euch zuvor gesagt sind von den heiligen Propheten / vnd an vnser gebot/die wir sind Apostel des HERRN vnd Heilands.

At i stulle tencle paa de ord / som eder ere iliform
sagde aff de hellige Prophet 1 / oc paa vort Bud / w.
som ere vor **H E N N S** e Grelseris Apostle.

3. Und wisset das auff's erst/das in den letzten tagen kommen werden Spötter die nach iren eigenen lüften wandeln.

De i skulle det først vide/ at der skulle kom ne i de
siste dage/ Bespaattere/ som vandre effter deris egen
Lust.

4. Und sagen: Wo ist die Verheißung seiner zukunfft? Denn nach dem die Väter entschlaffen sind/ bleibt es alles/wie es von anfang der Creaturen gewesen ist.

De ſige/ huor er hans Tilkommelsis Eſſe? Thi
eſſter at Gedrene ſoffuede hen / da bliſſuer alting / lige
ſom det vaar aff Creaturens begyndelſe.

5. Aber mutwillens wollen sie nicht wissen / daß der Himmel vorzeiten auch war / darzu die Erde auß Wasser vnd im Wasser bestanden / durch Gottes Wort.

Men aff fortredeſſighed ville de icke vide/at Him-
melen oc vaar i fordom tid / der til mer Jorden ſtadig
aff vand oc vdi vand/formedelt Gud's Ord.

6. Dennoch ward zu der zeit / die Welt durch dieselbigen mit der Sündflut verderbet.

Dog vless paa den tid/ Verden sorderffuit forme-
dels de samme met Syndsfloden.

Ahmilegssb/ hle tento
wam giß druhs list pijs
sh/ kterpmß wzbuzugi w nas
pomjnans wassß tistau mss.

Nimley by tuz then wothory list
do was piſſe / w Ethorym ſezy
ra myſl wáſſe przez nápomínánie
wſbudzam.

2. Abyštie pamatowali na
slowa / ktorá gsau wám pře-
powěděná od swatých Proro-
kůw / a na nasse Přikázani
ťechž gšine Apostolů Pána a
Spasitele nasseho.

Abysť epámietáli slová proro-
povedziáne od swiatych Proro-
kow/ y nauke nášce/ ktorzy testesmy
apostolowie pána y zbawiciela.

3. Toto naprwě wědauce /
je pŕigdau w poslednjich dnech
s oflamáwanjím / posměwa
či / podlé swých žádostij chodij
ce.

Tho napezod wiedzac / iż o
starmch dnt przyda syderne For-
sy d' obz c' b' d' w swych wlasnych
rozkoszach.

4. **A**řijřaglice: Kde geřt řař
řijřbenij nebo přřichod geřoř
Neb řař gřau Dřowř naffř
řemřelř řřřřř řřřř řař řřřř
gř od pořřřř řřřřř.

A mówiac gdzieś test obierz
 nica przysia tego: Abowiem od
 tego czasu jako oycowie zaszeli
 wsięzli rzeczy tak twaig od go
 ciarciu stworzenia.

5. A tcehijz tomu tak chcijs /
 skryto gest pzed nimi toto / ze
 glau Nebesa byla prwz tcz y
 Zemz wody / a skrz wodu to
 trwalo slowem Bozjim

Bo dobrowa! niste tego nie wiesz
dza! i z nieba i z dawna i baly sie
przez slowo Boze! y zicmia z wo-
dy! y w wodzie postawiona.

6. Efrze sterzto onen priu-
nij Smetwodau gsa potopen
zhynul.

Przeto świat Frory był na
tymczas / zatopiony woda zginał

ג

7 מוהשא דיו שמיא
וארעא במלחה וטירין
ומתנטרין לגורא לנפמא
דדינא ולאוקדנא דאנשא
רשיעא :

Es cieli che sono al presente, e la terra, son rotti per la medesima sua parola, riserbandosi al fuoco nel di del giudicio e de la perditione de gli huomini impii.

8 בחדא דין תדעיו חביבי
דנפמא חד לנת-מרתא
אמר אלה שני ואמר שני
אמר נפמא חד :

Hor sciam nota charissimi, una cosa, cioè che un giorno appresso il Signore è come mille anni, e mille anni sono come un giorno.

9 לא זיר מאחד מרתא
למילכנא (אמר דסברין)
אנשא וחמיו על
תורתא (אלא במרתא)
רוחא דין לא צבא דאנשא
ואבד אלא דיינא לכל בני
נשא לתנבואה :

Il Signor che ha promesso, non tarda, si come alcuni la stimano tardanza: ma è paziente in verso di noi, non volendo che alcun perisca, ma che tutti vengano a penitencia.

10 ויתא יומא דמרתא אר
צבא בלנא דבה יעברו
שמיא במילא רבתא
אסטובסיהי דעלמא מו
רתא דגורא ישתרו
וארעא וכל עבדיה דבה
יודון בגורא :

Ma il giorno del Signor verrà come un ladro di notte, nel quale i cieli passeranno con grande impeto, e gli elementi ardendo si risolviranno: e la terra, e le opere che sono in essa, siano abbruscate.

11 או דיו כל האנו
ישתרו אר גל לכו
דתהוון קדישין בכלהו
הופכוכו ובכלה דתלת
אלהא ודכונתא :

Donendosi dunque tutte queste cose di fare, quali si bisogna agli esseri in salute conuerfationi e pietà.

ג

7 והשמים והארץ מעלת באותה
הדבר נאצרים חמה לאש נצרים
ליום דיו לאבדון אנשים רשעים :

Mas los cielos que son aora, y la tierra, son conseruados por la misma palabra, guardados para el fuego en el día del iuyzio, y de la perdicion de los hombres impios.

8 ואהת הולאת לא תכחד מכא
אהב כיום אחד בעיני יהוה
כאלה שנים ואלה שנים כיום
אחד :

Mas, o amados, no ignoreys vne cosa, y es que vn dia delante del Sennor es como mil annos y mil annos son como vn dia.

9 לא מאחד יהוה את המאמר
(כמו חשבו אנשים כי מאמר)
כי אם מאמר אלו עליו ולא
יאה לאבד כל אש כי אם
לשוב כלם לתשובה :

El Sennor no tarda su promessa, como algunos la tienen por tardanza: empero es paciente para con nosotros, no queriendo que ninguno perezca, sino que todos sean recibidos a penitencia.

10 כי בוא יבוא יום יהוה בצב
בלילה אשר בו השמים בסער
גדול יעברו הסודות הקרים
והעמקים ימסו ויתבקעו בדונג
מפני האש והארץ וכל אשר
בה ישרפו :

Mas el dia del Sennor vendrá como ladró en la noche en el qual los cielos passarán con grande estruendo, y los elementos ardiendo, serán deshechos, y la tierra, y las obras que en ella están, serán quemadas.

11 וכי כל האלה ימסו מפני
האש איכה ישיה לכם להוה
בהליכות קדש ויראת יהוה :

Pues como sea así que todas estas cosas han de ser deshechas, que tales conuiene que vosotros seays en sanctas y pias conuerfaciones.

ג.

7. Οἱ γὰρ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, καὶ αὐτὰ
λόγῳ τῆς σωτηρίας εἰσὶν, περι-
τρεφόμενοι εἰς ἡμέραν κρείσσεως καὶ
ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώ-
πων.

Mais les cieus qui sont mainrenant & la terre, sont reſerues par la meſme parole, eſtans gardés pour le feu au iour du iugement, & de la deſtruction des meſchans hommes.

8. Ἐν γὰρ τῷ μὴ λαμβανέντῳ ὡμῶς
ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα ὡς ἡ
αἰὼν ὡς ἡλίαν ἔστη, καὶ ἡλίαν ἔστη,
ὡς ἡμέρα μία.

Mais, ô vous bien-aimés, n'ignorez point vne chose, c'est qu'un iour est eueuers le Seigreur come mille ans & mille ans sont comme vn iour.

9. Οὐ βραδύνῃ ὁ κύριος τῆς ἐ-
πιγγελίας, ὡς πτες βραδύνει (αἱ ἡ-
γουμέναι) ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡ-
μᾶς, μὴ βροχόμενος πνεύματος ὀπολέ-
ου, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν
χωρῆσαι.

Le Seigneur ne retarde point sa promesse, comme quelques vns eſtimant retardement, mais il est patient enueuers nous, ne voulant point qu'aucun perisse, ains que tous viennent a repentance.

10. Ἡ δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς
κλέπτης ἐν νυκτὶ, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ
ροιζήσονται παρελθόντες, καὶ ἡ γῆ καὶ
καὶ οὐρανοὶ λυθίσονται, καὶ ἡ γῆ καὶ
ἐν αὐτῇ ἔρηκα καὶ κατακαήσονται.

Mais le iour du Seigneur viendra comme le larron en la nuit, auquel les cieus passeront avec vn bruit ſiffant de tempeſte, & les elemens seront diſſouts par chaleur, & la terre, & toutes les œures qui sont en elle, brulleront entierement.

11. Τῶν δὲ πάντων λυομένων,
ποταμὸς δὲ ὡς ἀρχὴν ὡμῶς ἐν αἰ-
γίαις ἀναστροφῆς καὶ ὁσέβειας.

Comme ains soit donc que toutes ces choses se doiuent diſſoudre, & que vous faut il estre en ſainctes conuerſations, & œures de pieté?

7. Cali autem qui nunc sunt, & terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem iudicii & perditionis impiorum hominum.

But the heavens and earth, which are now, are kept by the same word in store, and reserved unto fire against the day of judgement: and of the destruction of ungodly men.

8. Vnum verò hoc non lateat vos charissimi, quia uhus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.

Dearely beloved; be not ignorant of this one thing; that one day is with the Lord: as a thousand yeeres; & a thousand yeeres as one day.

9. Non tardat Dominus promissionem suam; sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti.

The Lord is not slacke concerning his promises: as some men counte slackness; but is patient towards us, and would have no man to perish: but would all men to come to repentance.

10. Adveniet autem dies Domini ut fur: in quo cali magno impetu transient, elementa verò calore solvantur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur.

But the day of the Lord will come as a thiefe in the night: in the which the heavens shall passe away with a noyse, and the elements shall melt with heate: and the earth with the workes, that are therein, shall be burnt up.

11. Cum igitur hæc omnia dissolvenda sint: quales oportet vos esse in sanctis conversationibus & pietatibus.

Seeing therefore that all these things must be dissolved, what manner persons ought ye to be in holy conversation and godliness.

7. Also auch der Himmel je kund vnd die Erde/ werden durch seine Wort gesparet/ daß sie zum Feuer behalten werden/ am tage des Gerichts/ vnd Verdammis der Gottlosen Menschen.

Ige saa sparis oc nu Himmelen oc Jorden/ som medelst hans Ord/ at de skulde bevaris til Tiden/ paa Doms dag/ naar de ugudelige Menneske skulde fordomis.

8. Eines aber sey euch enverhalten/ jr Lieben/ das ein tag für dem H. E. X. X. E. N. ist wie tausent jar/ vnd tausent jar wie ein tag.

Men en ting skal icke dosies saar eder/ at en dag er saar H. E. X. X. E. N. lige som tusinde aar/ oc tusinde aar lige som en dag.

9. Der H. E. X. X. X. verzeucht nicht die verheissung/ wie es etliche für einen verzug achten/ Sondern er hat gedulte mit uns/ vnd will nicht/ daß jemand verloren werde/ sondern daß sich jederman zur busse kehre.

H. E. X. X. E. N. tøffuer icke med sin Forrettelse/ som nogle atre der for en forstøffelse/ men hand hæffuer taalmodighed med oss/ oc vil icke/ at nogen skal fortabis/ men at huer mand skal vende sig til Penitentie.

10. Es wird aber des H. E. X. X. E. N. tag kommen/ als ein Dieb in der nacht/ in welchem die Himmel zergehen werden/ mit grossem krachen/ die Element aber werden für hitze schmelzen/ vnd die Erde vnd die Werck/ die darinnen sind/ werden verbrennen.

De H. E. X. X. E. N. S dag skal komme/ som en Tøffom narren/ i huilken Himlene skulde forgaar/ med stort bulder/ oc Elementerne skulde smeltis aff hede/ oc Jorden oc den gerning som der er vdi/ skal opbrendis.

11. So nun das alles soll zergehen/ wie sollt jr denn geschickt sein/ mit heiligem wandel vnd Got seligem wesen?

Effterdi at det skal nu allesammen forgaa/ huør ledis skulde i da vere stickete/ med hellig omgængelse oc Gudeligt væsen?

7. Ale Nebesa kteraz gatau hynij y Zeml/ tymz Slowem Bozim edlozena gtau/ a zachowana/ k ohni ke dni Suda: ntemu/ a k zatracenij neschet nysh Edij.

Katebosa y ziemia ktere teras sa/ tymz ze slowem schowane ku ogotowi na dzien porzeczienia y zginienia niespoboznych ludzi by wata zachowane.

8. Gedno pal toto nebud was tanno naymilegszy/ ze gedn den v Pana Boha ge/ nato Tysie lat: a Tysie lat/ yako gediny den.

Przytym namleyshy nesch wam to nie bedzie thajno/ iz ieden dzien v Pana test tako tysiac lat/ a tysiac lat tako ieden dzien.

9. Nemeskate Bazy slyby srosmi/ yako neschij za to nia: gij: ale trpeliwczek pro was/ nechte bykdo zahynul/ ale aby se wssychni obratili k pozanij.

Ite omstestawa Pan ktery obiscal/ tako niektorzy to mala za omstestawie/ ale cierpliw test przeciwno nam/ nie chcac aby ktos zy zginel/ ale aby wssy k to w: namuprzygly.

10. Prigdet zagiste den Pa: ne yako zlodcz: w kteremzto Nebesa welikau prudkosti zmienij se/ a ziwlowe ohnem se rozplynau: Zem pal y ty w: cy kere na nsh gtau spaleny budau.

Kon dzien Panisze przydzie w mocy tako zlodziey/ gdy nteba z was mem przemina/ y zywioły se zas palawy rozshaptaj/ a ziemia y sprawy ktore na nieszsa/ zgorata.

11. A ponewadz to wssedotak semz zruszty/ y nach pal wy mace byti w swatym obco: wanijsa w milosiwostech.

Gdy cheby wssy k zeczy rozskapia sie/ taktem byc mace w swietym obcowaniu y w pobożnych sprawach.

12. מקונו וממחריו
למאתיתיה יומא דאלהא
דבה שמיא בגורא ישתרו
ואסטוכסוהי יקדו
ובתתא דגורא יצדו :

*Aspettando, & aspettando a la ve-
nuta del giorno de Dio, per el quale i cieli
accesi in fuoco si risolviranno, & gli ele-
menti aruendo si liquefaranno?*

13. שמיא דין חדתא
ואדעא חדתא איה מ
מולכנא דאתיקב בה ביד
אנגליון מקונו דגורו ת
תצמירי כאניתא :

*Ma noi aspettiamo nuovi cieli e nuo-
ua terra, secondo la sua promessa, ne i
quali habita la iustitia.*

14. מטול הנא חביבי אן
מקונו אנתו להליו צנו
הנו בתשמשתא סגאתא
דקדשו דלא מוס ודלא
רשו תשתבחון בשלמא :

*Per laqual cosa, carissimi, aspettando
Soy queste cose, impegnatevi d'esser tra-
uati da esso immaculati & irreprehenibili
in pace.*

15. ולמדת רוחה דאלהו
תדעו דלטיבותא אכנא
אף פילוס אחו חביבו איה
חכמתא דמתתקבא לה
בתב לכו :

*E riputatevi a salute la lunga patien-
tia del nostro Signore: si come ancor & ha
scritto il nostro fratello Paulo, secondo la
sapientia a lui data.*

16. איכנא אף בכר א
אנתא ממלל בהו על
הליו דבהו איתיהו מלא
קשו למסתכלי דהנו ד
דשטיו ודבית קימא לית
להו מהפכו איכנא אף
לכתבא שרמא לאנדנא
דנפשהו :

*Come quello che in tutte le sue episto-
le, parla di queste cose: tra lequali ne so-
no alcune difficili ad intender si che gl'in-
dotti & instabili s'incorrono, come ancora l'
altre Scritture, a lor propria perditione.*

12. לקוות ולמהר אל-בוא יום
יהיה אשר בו השמים מפני
אש ימים ויסודות שרופות
המים :

*Esperando y apressurando hos para el adue-
nimiento del dia de Dios, en el qual los cielos si-
endo encendidos, seran deshechos, y los elemen-
tos siendo abrafados, se fundiran?*

13. ב-שמים חדשים וארץ
חדשה כדברו מקוים אנתו
באשר תשכן צדקה :

*Pero esperamos cielos nuevos y tierra nue-
ua, segun sus Promessas, en los quales morá la ju-
sticia.*

14. על-כן אהובי בקוהכם אל-
האלה תדעו להפצא לפניו
תמימים וכלי מוס בשלום :

*Por loqual, o amados, estando en esperanca
de estas cosas, procurad con diligencia que seays
del hallados sin macula, y sin reprehension en
paz.*

15. ואת-אך אפי אננו
לתשועה תחשבו כמו גם פולוס
אחיו אהובנו כחכמתו אשר
נתנה לו כתב אליכם :

*Y tened por salud la paciencia de nuestro
Sennor, como tambien nuestro amado hermano
Paulo, segun la sabiduria que le ha sido dada, os
ha escripto tambien.*

16. באשר גם בכל-אגרותיו
מדבר על-האלה אשר בהו יש
דברים קשים אשר יפתלו
הבערים שונאי מוסר ותוכחה
נעים ונלדים כמו גם את-
כתבים אחרים לאבדן נפשותם :

*Casi en todas sus epistolas hablando destas
cosas, entre las quales ay algunas difficiles de en-
tender, las quales los indoctos y inconstantes
tuer cen, como tambien las otras Escrituras, para
perdicion de, si mismos.*

12. Προσδοκῶντες καὶ ἀπὸ δυν-
τας τῶν παρουσῶν τῆς τῆ θεῆ ἡ-
μέρας, δι' ἃ οὐρανοὶ πυρρῶνται
λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσόμενα
τακίσεται :

*En attendant, & vous hastans à la ve-
nue du iour de Dieu, par laquelle les cieus
estans enflammés seront d flouts, & les
elemens se fondront de chaleur.*

13. Καινοὺς ὁ οὐρανοὺς καὶ γῆν
καινὴν κατὰ τὸ ἐπαγγελμα αὐτοῦ
προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη
καταικεῖ.

*Or attendons-nous selon la promes-
se d'icelui nouueaux cieus & nouuelle
terre, esquelles iustice habite.*

14. Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσ-
δοκῶντες, ἀσπασατέ ἀσπιλοι καὶ
ἀμώμητοι αὐτῷ ἀρεθίζοντες ἐν ει-
ρήνῃ.

*Parquoi, bien-aimés, en attendant
ces choses, estudiez-vous à ce que soy-
ez trouués de lui sans tache & sans re-
proche en paix.*

15. Καὶ τῶν τῆ κυρίας ἡμῶν μα-
κροθυμίας, σωτηρίαν ἡμετέρας κα-
θὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς
παῦλος καὶ τῶν αὐτῷ δοθεῖσων σο-
φίαν ἐγραψεν ὑμῖν.

*Et tenez pour salut la longue atten-
te de nostre Seigneur: comme aussi no-
stre bien-aimé frere Paul vous en a es-
crit selon la sapience qui lui a esté donnee:*

16. Ὡς καὶ ἐν πάσαις τῇ ἐπιστο-
λαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ πραγ-
μάτων, ἐν οἷς ἐστὶ δυσνόητα, ἃ οἱ ἀ-
μαθεῖς καὶ ἀσέλεκτοι σβελλοῦσιν,
ὡς καὶ ταῖς λοιπαῖς γραφαῖς, περὶ
τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀπώλειαν.

*Comme celui qui en toutes ses Epi-
stres parle de ces pointz: entre lesquels
il y a des choses difficiles à entendre,
que les ignorans & mal asseürés tor dé-
t, comme aussi les autres Escritures, à leur
propre perdition.*

CAP. III.

12. Expectantes & properantes in adventum diei Domini, per quem celi ardentis solventur, & elementa ignis ardore tabescent?

Looking for / and hastning unto the coming of the day of God / by the which the heavens being on fire / shall be dissolved / and the elements shall melt with heat?

13. Novos vero celos & novam terram secundum promissam ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat,

But we looke for newe heavens / a new earth / according to his promises / wherein dwelleth righteounesse.

14. Propter quod, charissimi, hæc expectantes, satagite, immaculati & inviolati inveniri in pace.

Wherefore/beloved seeing that we looke for such things / be diligent that we may be founde of him in peace / with out spot and blameles.

15. Et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitramini, sicut & charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis.

And suppose that the long suffering of our Lord is salvation / even as our beloved brother Paul according to the wisdom given unto him wrote to you.

16. Sicut & in omnibus epistolis, loquens in eis de his in quibus sunt quædā difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem.

As one / that in all his Epistles speaketh of these things : among the which some things are hard to be understood / which then that are unlearned and unstable pervert / as they do also other Scriptures unto their owne destruction.

Das III. Capitel.

12. Daß jr wartet vnd eilet zu der zukunfft des tages des HERREN / in welchem die Himmel vom Feuer zugehen / vnd die Element für hitze zerschmelzen werden.

At i künde vente oc haste til HERRENS dagis tilkommelse / Paa huilken Himlene skulke forgaa aff Iid / oc Elementerne smeltis aff hede.

13. Wir warten aber eines neuen Himmels / vnd einer neuen Erden / nach seiner verheissung / in welchen Gerechtigkeit wohnet.

Men wi vente en ny Himmel / oc en ny Jord / efter her hans Forrettelse / I huilcke Retferdighed boer.

14. Darumb / meine lieben / dieweil jr darauff warten sollet / so thut fleiß / daß jr für jm vnbesleckt vnd vnstrafflich im Friede erfunden werdet.

Der saare mine elskelige / after di at i skulde der tage vaare paa / Da verer sitrige / at i künde findis vbesmitte oc vstraffelige saar hannem i Fred.

15. Vnd die gedult vnsers HERREN / achtet für ewer Seligkeit. Als auch vnser lieber Bruder Paulus / nach der Weißheit / die im gegeben ist / euch geschrieben hat.

De acer vor HERRENS taalmodighed / for eders Salighed. Som oc vor elskelige Broder Paulus / screff eder til / efter den Visdom / som hannem er giffuen.

16. Wie er auch in allen Briefen davon redet. In welchen sind etliche dinge schwer zu verstehen / welche verwirren die vngelernten vnd leichtfertigen / wie auch die andern Schrifften / zu ihren eigen verdammniß.

Lige som hand oc taler der om i alle Breff / I huilcke der ere nogle ting suare at forstaa / huilcke de vlerde oc lertferrige foruende / lige som oc de andre Schriffter / til deris egen sordemelse.

Kapitola III.

12. Ekagijce a pospijchagije ku pñstijstij dne Páně / strže kteréhož Nebesa hořice rozplynau se / a Zivlowě horkostij ohně wadnauti budau?

Oczekywając spłecac się na przysięcie dnia Bożego / w który nieba gorąca roztopią się / a żywioły zapalony rozpuścą się.

13. Nowého pak Nebe a nové země / wedle slibu geho / kě kámu / w kterýchžto Sprawedli nost přebývá.

Me nových nebes y nové země wedle obietnice oczekawamy / w których sprawiedliwość mieszka.

14. Protož nasmilgostij / tohoto čekagijce / snažte se / abyšste neposstwrnjeni a neporusteni před nim nalezeni byli w pokoji.

Przeto nasmilgostij tych rzeczy oczekywając / starajcie się abyście bez zmazy / y bez ná ganienia od niego / pokojem byli nalezieni.

15. A Pána našeho Begu Krysta dluho čekaniij za spasenij mlgte / Jakož y nasmilgostij Bratr náš Pawel / podě daně sobě maudrosti psal wám.

A čekajúc Pána našeho rozumějcie byt zbávenie / Jako y milý bratr náš Pawel w die das nej lemu mdrosci psal wám.

16. Čiměť we wsech Epistolach swých / mluwě o těch věcech / w nichž ně které věcy gsau nešnadně k srozumění / gež hlaupij a neostawěniij přewracugij / jako y gíná Pisma k swěmu wlastnjmu zatracenij.

Jako ten Etery ntemal we wšech Etych listech mowi o tých rzeczech / miedzy Eterynti sa niektore trudne ku wyrozumieniu / Etere neumiešetni y nieostawiajuci przewracaj / jako y gina Pisma ku zatraceniu samych siebie.

ג

17 אֲנִיתִי חֲבִירֵי דְמִו
חֲדָם יִדְעִיתִי אֲיִדְהֵרוּ דְלֵא
אֲנִשְׁיִטְעִיכֹן בְּטוֹעִי דַח
דְּחִסִּירִי רַעֲיָנָא וְתַפְלוֹן מִו
בְּשִׁיטוּתָא דְהַיְמָנוּתָא:

Voi dunque, diletti, poi che già m'hanno notitia, guardate, che tirati insieme con gli altri dal' error di questi nefandi, non cadiate da la vostra stabilità.

18 רְבוּ דִין בְּתַרְבִּי
טִיבִיתָא וּבִידְעָתָא דְמִו
וּמִחֲנִנִּי יִשׁוּעַ מְשִׁיחָא
דְלֵא תַשְׁבּוּחָתָא וְאִתְקַרָא
וְקוֹלָסָא אֵיךְ דְּבָקֵל וְכוּ
הַשֵּׁם וְנִלְעָם עֲלֵמִו
אָמֵן:

Ma crescite ne la gratia è cognitione del nostro Signore e Salvatore Iesus Christo. A el sea gloria, & hora e nel di de l' eternità.

שְׁלֵמַת אֲצִיטָא דְפִטְרוֹס
שְׁלִיחָא דְתַרְבִּי:

ג

17 וְאַתֶּם אַחֵי אֲהוּבֵי כִי
יִדְעִים מִלְּפָנֶיךָ הַשְׁמָרוּ לְכֶם
פֶּן יִשְׁאַוּכֶם הַפּוֹשְׁעִים בְּתוֹעֵלֹתָם
לְנִפּוֹל מִמַּסְעֵד נִמְשָׁכֶם:

Ansí que vosotros, o amados, pues estays amonestados, guardaos que por el error de los abominables no seays juntamente con los otros engannados, y caygays de vuestra firmeza.

18 פְּרוּ וְרַבּוּ בְּתַחֲנִנָה וּבְדַעַת
אֲדִינִיף וְדִנְאִלְפֻר יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ
אֲשֶׁר לֹא הִכְבֹּד יָמֵתָ וְעַד־יִוֹם
עוֹלָם אָמֵן:

Mas creed en la gracia, y conocimiento de nuestro Sennory Saluador Iesus el Christo. A el sea gloria aora, y hasta el dia de la eternidad, Amen.

ת מ ו נ ש ל ם

ג'

17. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, περὶ γνωσκόντες φυλάσσετε, ἵνα μὴ τῶν ἀθέσμων ἀλάνη συναπαχθῆναις ἐκπίσητε τῇ ἰδίᾳ σιγῇ.

Vous donc, bien-aimés, puis que vous en estes déjà aduertis, gardez qu'estans emportés avec les autres par la seduction des abominables, vous ne decechiez de voire fermeté.

18. Αὐξάνετε ᾧ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος καὶ ἡσθενοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς μέραν αἰῶν. ἀμήν.

Ains croissez en grace & en cognoissance de nostre Seigneur & Sauueur Iesus Christ. A lui soit gloire & maintenant, & iusqu'au iour d'eternité, Amen.

ΤΕΛΟΣ.

17. Vos igitur fratres praecientes, custodite, ne insipientium errore traducti excidatis à propria firmitate.

Ye therefore beloved / seeing ye knowe these things before / beware / least ye be also plucked away with the error of the wicked / and fall from your owne steadfastnes.

18. Crescite verò in gratia & in cognitione Domini nostri & salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria & nunc in diem aeternitatis, Amen.

But growe in grace / and in the knowledge of our Lorde and Saviour Iesus Christ: to him be glorie both nowe and for euermore / Amen.

F I N I S.

17. Ihr aber meine Lieben / weil jr das zuvor wisset / so verwaret euch / daß jr nicht durch irthumb der ruchlosen Leute / sampt inen verführet werdet / vnd entfallt auß ewer eigen Bestung.

Men i / mine Elstelige / effterdi i vide der tilforn. da foruarer eder / at i tcke fermedelst skadelose Folck is vildfarelse / bliffue forfærde met dem / oc falde aff eders egen Bestning.

18. Wachset aber in der gnade vnd erkenntniß vnsers HERRN vnd Heilands Jesu Christi. Demselbigen sey ehre / nun vnd zu ewigen zeiten / Amen.

Men voyer i vor HERRN oc Frelseris Iesu Christi naade oc bekendelse. Den samme vere ære / nu oc til euig tid / AMEN.

Ende der andern Epistel S. Petri.

17. Protoż wy bratři wědauce toto / sami sebe ošřihauce / abyšcie bludem nemaudrých gsauec wědění / nawypadli od swěho wvrženij.

Wy tedy namilýšy Brorzy ty rzeczy przed tym wiaćcie / strzeżcie się / abyście bledem niewiedzących hańbnych bledem ich / nie wypadli z własnej śakości.

18. Ale roścież w miłości a w poznání Pána našeho a Spasitele Gejše Křysta. Kterémuž bud Sláva nyní / y w den věčnosti / Amen.

Ale roście wlaſcey w wznáſtu Pána našego Jezu Křysta / Kterému nych bedžte chwála y teraz / y na wječne časy / Amen.

Skončá se Druhá Kano-
nyka S. Petra.

<p>1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the atom.</p> <p>2. In the second part of the paper the author gives a detailed account of the experiments which have been carried out in this field.</p> <p>3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the results of the experiments and to a comparison of them with the theoretical predictions.</p> <p>4. In the fourth part of the paper the author gives a summary of the results of the experiments and of the theoretical predictions.</p>	<p>1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the atom.</p> <p>2. In the second part of the paper the author gives a detailed account of the experiments which have been carried out in this field.</p> <p>3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the results of the experiments and to a comparison of them with the theoretical predictions.</p> <p>4. In the fourth part of the paper the author gives a summary of the results of the experiments and of the theoretical predictions.</p>	<p>1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the atom.</p> <p>2. In the second part of the paper the author gives a detailed account of the experiments which have been carried out in this field.</p> <p>3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the results of the experiments and to a comparison of them with the theoretical predictions.</p> <p>4. In the fourth part of the paper the author gives a summary of the results of the experiments and of the theoretical predictions.</p>
<p>1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the atom.</p> <p>2. In the second part of the paper the author gives a detailed account of the experiments which have been carried out in this field.</p> <p>3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the results of the experiments and to a comparison of them with the theoretical predictions.</p> <p>4. In the fourth part of the paper the author gives a summary of the results of the experiments and of the theoretical predictions.</p>	<p>1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the atom.</p> <p>2. In the second part of the paper the author gives a detailed account of the experiments which have been carried out in this field.</p> <p>3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the results of the experiments and to a comparison of them with the theoretical predictions.</p> <p>4. In the fourth part of the paper the author gives a summary of the results of the experiments and of the theoretical predictions.</p>	<p>1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is of great importance in the theory of the structure of the atom.</p> <p>2. In the second part of the paper the author gives a detailed account of the experiments which have been carried out in this field.</p> <p>3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the results of the experiments and to a comparison of them with the theoretical predictions.</p> <p>4. In the fourth part of the paper the author gives a summary of the results of the experiments and of the theoretical predictions.</p>